

Rapport

Ældres boligsituation og fremtidige boligønsker

Anu Siren & Malene Rode Larsen

Ældres boligsituation og fremtidige boligønsker

© VIVE og forfatterne, 2019

e-ISBN: 978-87-7119-634-4

Forsidefoto: Lars Degnbol/VIVE

Projekt: 100679

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

Boligen har en stor betydning for de fleste mennesker. De umiddelbare fysiske omgivelser har især en stor betydning i det sene voksenliv, når de i højere grad bliver forudsætninger for at trives og for at kunne klare sig selvstændigt i dagligdagsaktiviteter. Derfor er der også voksende interesse for nye, aldersvenlige boligformer såsom seniorbofællesskaber og moderne ældreboliger. Der findes alligevel meget lidt viden om ældre voksnes boligforhold, boligvalg og præferencer.

VIVE og det tidligere Socialforskningsinstituttet/SFI har indsamlet information på ældreområdet siden 1962, og ældre er fortsat et kerneområde i VIVEs forsknings- og analysearbejde. I 1997 blev forløbsundersøgelsen Ældredatabasen grundlagt af det daværende Socialforskningsinstituttet sammen med en række samarbejdspartnere. Siden Ældredatabasens 1. bølge i 1997 har Socialforskningsinstituttet/SFI foretaget yderligere tre dataindsamlinger i henholdsvis 2002, 2007 og 2012, og senest har VIVE foretaget en 5. dataindsamling i 2017.

Denne rapport analyserer og beskriver, hvordan danskere på 52 år og ældre bor, og hvilke ønsker og præferencer, de har til deres boligforhold. Der tages udgangspunkt i data fra Ældredatabasens 5. bølge indsamlet i 2017.

Rapporten er skrevet af seniorforsker Anu Siren og analytiker Malene Rode Larsen og er udarbejdet som en del af projektet MATURE – Meeting the challenges in population ageing through innovation and cultural adaptation of welfare society, som er finansieret af Innovationsfonden.

Lisbeth Pedersen

Forsknings- og analysechef for VIVE Arbejde og Ældre

2019

Indhold

Sammenfatning	5
1.1 Bolig og boligtransitioner i det sene voksenliv	9
1.2 Rapportens formål, metode og struktur	10
2 Data og metode	11
2.1 Data	11
2.2 Metode	11
3 Nuværende boligsituation	15
3.1 Alene eller sammen med nogen	15
3.2 Boligtype	17
3.3 Boligudgifter	21
3.4 Boligens afstand til dagligdags fornødenheder	27
3.5 Flytning inden for de seneste 5 år og årsager hertil	30
4 Fremtidige boligønsker	36
4.1 Flytteovervejelser	36
4.2 Flytteovervejelser over tid	38
4.3 Årsager til flytteovervejelser	39
4.4 Overvejelser om nye boligformer	41
5 Opsamling og konklusion	45
Litteratur	47

Sammenfatning

Baggrund og formål

Boligen og hjemmet har en stor betydning for de fleste mennesker. Betydningen af, hvordan vi bor, bliver måske endnu større med alderen, fordi de umiddelbare fysiske omgivelser har en voksende betydning bl.a. for de daglige aktiviteter og muligheder for at leve et selvstændigt liv (Hill & Sutton, 2010). Dermed påvirker bolig og dens karakteristika også indirekte helbred, funktionsevne og velbefindende i det sene voksenliv (Perry, 2014). Selvom boligen har en stor betydning for ældrelivet, findes der meget lidt viden om de danske ældres boligforhold.

Denne rapport har til formål at analysere og beskrive den nuværende boligsituation og fremtidige boligønsker blandt den del af den danske befolkning, som var 52 år eller ældre i 2017.

Metode og forbehold

Rapporten består af en række simple, deskriptive tværsnitsanalyser blandt respondenterne i Ældre-databasens 5. bølge i 2017, herunder opdelt på alder (fødselskohorte) og køn. Derudover inddrages også enkelte regressionsanalyser. Ældredatabasens 5. bølge omfatter i alt 10.062 respondenter i alderen 52-97 år, som har gennemført hele spørgeskemaet (ud af en bruttostikprøve på i alt 14.947 personer). Dette giver en svarprocent på 67,3.

Rapportens fokus på deskriptive analyser implicerer, at vi ikke kan tolke noget kausalt (om årsag og virkning) ud af de statistisk signifikante sammenhænge, vi finder i rapporten. Vi kan alene sige noget om sammenhænge, fx om der er en sammenhæng mellem selv vurderet helbred og alder og i så fald, i hvilken retning sammenhængen går. De deskriptive analyser tillader os ikke at sige noget om, hvorfor sammenhængen ser ud, som den gør.

Det er desuden værd at have in mente ved læsning af analyseresultaterne, at vi i tværsnitsanalyserne som hovedregel samler aldrene (fødselskohorterne) i nogle få og forholdsvis brede aldersgrupper, nemlig i følgende tre grupper: 52-62-årige, 67-77-årige og 82-97-årige. Det gør vi af hensyn til datamaterialets størrelse. Det implicerer imidlertid, at grupperne internt kan være heterogene. Derudover er der uden tvivl en vis heterogenitet blandt den ældre befolkning, som er knyttet til andre faktorer såsom indkomst, uddannelse, sociale netværk og geografi. Som regel stiger heterogeniteten med alderen.

Endelig er det værd af nævne, at analyseresultaterne, som nævnt, bygger på data fra en spørgeskemaundersøgelse foretaget blandt et repræsentativt udsnit af den danske befolkning i alderen 52 år og ældre. Fordi der er tale om en stikprøve med en større eller mindre grad af non-respons/bortfald, vil der altid være en vis statistisk usikkerhed forbundet med analyseresultaterne. Generelt gælder, at jo større stikprøve, jo større sandsynlighed er der for, at stikprøven ligner befolkningen, og jo mindre statistisk usikkerhed er der derfor forbundet med analyseresultaterne. I forbindelse med Ældredatabasen er der med al sandsynlighed tale om (en vis grad af) positiv selektion. Dem, der kan og vil, dvs. de ressourcestærke, er formodentlig (til en vis grad) overrepræsenteret blandt respondenterne. Dette er værd at have in mente i forbindelse med fortolkningen af analyserne, da det giver et mindre forbehold for resultaterne. Særligt den ældste aldersgruppe, de 82-97-årige, må formodes at være positivt selekteret med hensyn til, hvem der har formået at besvare spørgeskemaundersøgelsen. Der er også selektion i forhold til, hvem der lever længst. Dem i de ældste aldersgrupper er samtidig dem, der har haft mest succes i at leve et langt liv. Mange af dem har en kombination af sund livsstil, fravær af fatale sygdomme og genetiske karakteristika, der kan knyttes til et langt liv.

Sådan bor danskere i alderen 52 år og ældre

De fleste danskere i alderen 52 år og ældre bor sammen med nogen, oftest deres partner. Der er dog betydelig variation i forhold til køn og alder. Kvinder og de ældste ældre er overrepræsenteret blandt dem, der bor alene. Godt 7 ud af 10 danskere i alderen 52 år og ældre bor i en almindelig ejerbolig, mens hver femte bor i en lejebolig (21 pct.), og 6 pct. bor i en andelsbolig. Til sammenligning bor 57 pct. af hele befolkningen i en ejerbolig, mens 36 bor i en lejebolig, og 6 pct. bor i en andelsbolig. De ældste (82-97-årige) bor oftere til leje end de yngre (52-77-årige). Kun 3 pct. af respondenterne bor i seniorbofællesskaber. Udbuddet af seniorbofællesskaber er imidlertid også kun ganske beskedent.

De gennemsnitlige månedlige boligudgifter blandt respondenterne er på godt 5.000 kr. De månedlige boligudgifter, som danskere i alderen 52 år og ældre har, varierer dog betydeligt på tværs af boligtype og alder. Dem, der bor i ejerbolig, bor billigst. De ældste ældre (82-97-årige) har også oftere billigere boligudgifter end de yngste ældre (52-62-årige).

Dem, der bor i ejerboliger, har de laveste månedlige boligudgifter. Mange ældre har boet i deres ejerbolig i mange år, jf. det følgende afsnit, og har dermed betalt af på en stor del af deres boliglån, samtidig er det forholdsvis billigt at låne penge til bolig. For hele 33 pct., dvs. en tredjedel, er de månedlige bruttoboligudgifter (uden varme, men medregnet renter og afdrag på boliglån og fællesudgifter i ejerlejlighed) ganske lav, nemlig på 2.000 kr. eller mindre. Cirka en fjerdedel har en månedlig bruttoboligudgift på henholdsvis 2.001-4.000 og 4.001-7.000 kr. Der er store forskelle mellem aldersgrupper blandt dem, der bor i ejerboliger, og de ældste har de laveste udgifter. Dette er ikke overraskende, idet de ældste boligejere har haft mulighed for at betale af på deres boliglån i flere år.

Lejeboliger er i det lange løb typisk dyrere end ejerboliger, hvad angår månedlige boligudgifter, med mindre man bor i en gammel ejendom, hvor lånene er betalt af. Blandt dem, der bor til leje, har således kun en meget lille andel, nemlig 2 pct., månedlige bruttoboligudgifter (uden varme, dvs. husleje før fradrag af eventuel boligstøtte/boligydelse) på 2.000 kr. eller mindre. En femtedel (19 pct.) har månedlige bruttoboligudgifter for mellem 2.000 og 4.000 kr. Størstedelen (59 pct.) har månedlige bruttoboligudgifter for mellem 4.000 og 7.000 kr. Blandt dem, der bor til leje, er forskellene mellem aldersgrupper mindre markante end blandt dem, der bor i ejerboliger.

Dem, der bor i andelsboliger, har boligudgifter, der ligger mellem ejer- og lejerboliger. Halvdelen (49 pct.) har månedlige bruttoboligudgifter (uden varme, men medregnet renter og afdrag på boliglån og boligafgift til andelsboligforening) på mellem 4.000 og 7.000 kr., mens knap 4 ud af 10 (38 pct.) har månedlige bruttoboligudgifter for 4.000 kr. eller mindre. Også blandt dem, der bor i andelsboliger, er forskellene mellem aldersgrupperne mindre markante end blandt dem, der bor i ejerboliger.

De fleste ældre voksne i alderen 52 år eller ældre bor ganske tæt på både dagligvarebutikker og offentlige transportmidler. Der er kun små forskelle på tværs af køn og aldersgrupper. Knap halvdelen har en dagligvarebutik inden for 500 meter, og ca. 70 pct. kan nå offentlige transportmidler inden for 500 meter.

Antal år i nuværende bolig, flytteaktivitet og årsagerne hertil

Danskere i alderen 52 år og ældre bliver oftest boende i den bolig, de har valgt tidligere i voksenlivet. De fleste respondenter har således haft deres bolig i 20 år eller længere. Knap hver tredje (31 pct.) har svaret, at de har haft deres bolig i 30 år eller mere, 20 pct., at de har haft deres bolig imellem 20 og 30 år, og 23 pct., at de har haft deres bolig imellem 10 og 20 år. Samlet set har 3 ud af 4 haft deres nuværende bolig i 10 år eller mere. Derimod har kun 4 pct. haft deres bolig i mindre end et år.

Forskellene mellem aldersgrupper i at have været flyttet inden for de seneste 5 år følger ikke et bestemt mønster. Dette tyder på en blanding af kohorte- og alderseffekter, formodentlig kombineret med forskellige faktorer, der påvirker flytteaktivitet, såsom privatøkonomi, helbred og familiesituation. Resultaterne tyder på, at de yngre kohorter har en noget mere mobil livsstil, hvad angår bolig: en tredjedel er flyttet inden for de seneste 10 år. Resultaterne tyder også på, at næsten halvdelen af de ældste respondenter er flyttet i deres 60'ere eller 70'ere. Respondenterne i den midterste aldersgruppe (67-77-årige) udgør dem, der mest tydeligt har haft deres boliger i lang tid.

Den klart hyppigst angivne grund til at have flyttet inden for de seneste 5 år er "for at få en mindre bolig". Det har 3 ud af 10 (29 pct.) oplyst. Derefter følger lige efter hinanden: "skilsmisse eller dødsfald" (13 pct.), "for at slippe for havearbejde" (12 pct.), "for at bo billigere" (11 pct.), "for at bo mere centralt" og "for at få en mere moderne bolig" (begge 10 pct.) og så fremdeles. Godt hver femte (21 pct.) har desuden angivet en anden årsag til flytning.

De primære årsager til flytning blandt de ældste, de 82-97-årige, adskiller sig på stort set alle punkter fra de øvrige aldersgruppers. Resultaterne tyder på, at den ældste aldersgruppes flytninger i høj grad drives af dalende funktionsevne og af helbredsmæssige årsager. De 82-97-årige angiver markant oftere "for at få en mindre bolig", "for at slippe for havearbejde", "for at slippe for besværlige trapper" og "dårligt helbred", som årsager til at være flyttet sammenlignet med de to øvrige aldersgrupper, hvor de yngste, de 52-62-årige, sjældnest angiver disse årsager. De 82-97-årige og 52-62-årige adskiller sig generelt mest fra hinanden, hvad angår årsagerne til flytning.

Blandt den yngste aldersgruppe er der flere, der angiver "dødsfald eller skilsmisse" som en årsag (16 pct.). De yngste angiver også oftere uspecificeret "anden årsag" til deres flytning (27 pct.).

Overvejelser og ønsker til fremtiden

Selvom der retrospektivt set er en vis grad af flytteaktivitet blandt voksne i 60-80-årsalderen, er det kun et fåtal, der angiver, at de overvejer at flytte inden for de næste 5 år. Hele 77 pct. angiver, at de ikke overvejer at flytte. Jo ældre man er, jo sjældnere overvejer man at flytte inden for de næste 5 år. Således overvejer hver fjerde respondent (25 pct.) i aldersgruppen 52-62-årige at flytte inden for de næste 5 år, mens det gælder hver femte (20 pct.) i aldersgruppen 67-77-årige og 13 pct. blandt de 82-97-årige. At forholdsvis få ældre voksne overvejer at flytte, og at andelen er faldende med alderen, er ikke overraskende, idet mange formodentlig allerede har truffet et fornuftigt boligvalg, der passer til at blive gammel.

Andelen i bestemte aldre, der overvejer at flytte inden for de næste 5 år, stiger på tværs af Ældre-databasens bølger. Stigningen ses særligt mellem de seneste tre bølger. Analysen tyder på, at der er en overordnet tendens til, at flytteovervejelserne mindskes med alderen. Samtidig er der dog en kohorteeffekt, som gør, at en lidt større andel af hver ny kohorte har overvejelser om at flytte i det sene voksenliv.

Halvdelen af dem, der overvejer at flytte (49 pct.), oplyser, at det er "for at få en mindre bolig". Godt hver femte har svaret "for at slippe for havearbejde" (22 pct.). Dernæst følger "for at bo mere centralt" (12 pct.), "for at bo billigere" (11 pct.) og "for at få en mere moderne bolig" (10 pct.) og så fremdeles.

Kun få er interesseret i at flytte til sommerhuset eller til udlandet. Derimod er det ca. hver tredje respondent, der kunne tænke sig at flytte i et seniorbofællesskab. Det er særligt respondenter i aldersgruppen 52-62-årige, der godt kunne tænke sig at bo i bofællesskab. Andelen, der godt kunne tænke sig at bo i bofællesskab, er dobbelt så stor blandt de 52-62-årige som blandt de 82-97-årige.

Konklusioner

Alt i alt tyder rapportens resultater ikke på, at danskere i alderen 52 år eller ældre er begyndt markant at tilpasse deres boligforhold efter nye manifestationer af det sene voksenliv eller efter den forventede længere levetid. De fleste ønsker stadig at blive boende i deres nuværende bolig, og der er mange, der også har boet i den i årtier. De fleste har heller ikke et økonomisk pres, der gør, at de er nødt til at skifte til en billigere bolig, idet mange bor i ejerboliger og har relativt lave månedlige udgifter. Der er dog en mindre gruppe, der bor til leje, har høje boligudgifter kombineret med ingen udsigt til, at de vil blive lavere med årene, og som potentielt har udsigt til mange resterende leveår. De står også uden mulighed for at kapitalisere deres ejendom, hvis behovet opstod.

Vores resultat om, at der over tid dog er flere, der overvejer at flytte, er interessant. Resultatet tyder på, at i hver ny kohorte er der en større andel, som har overvejelser om at flytte i det sene voksenliv. Vores analyser tyder også på, at ældre, der bor i ejerboliger, har større sandsynlighed for at flytte til andre boligformer, og at det dels er de yngre ældre, dels dem, der har et dårligt helbred eller er (blevet) enlige, der flytter eller overvejer at flytte.

Fremtidig forskning kunne med fordel undersøge flyttemønstre og udvikling over tid nærmere og analysere, hvorvidt denne udvikling afspejler kohortetypiske karakteristika, skiftende normer eller nye manifestationer af det sene voksenliv.

1 Indledning

1.1 Bolig og boligtransitioner i det sene voksenliv

Boligen og hjemmet har en stor betydning for de fleste mennesker. Betydningen af boligen bliver måske endnu større med alderen, fordi de umiddelbare fysiske omgivelser har en voksende betydning bl.a. for de daglige aktiviteter og muligheder for at leve et selvstændigt liv (Faulkner, 2007; Hill & Sutton, 2010). Dermed påvirker boligen og dens karakteristika også indirekte funktionsevne og velbefindende (Perry, 2014).

Selvom boligens betydning måske bliver større i det sene voksenliv, flytter vi typisk snarere i de tidligere livsfasen: når vi flytter hjemmefra, danner par og får børn. De typiske overgange i det senere liv er ikke i lige så høj grad forbundet med en boligtransition. Vi flytter mest hyppigt, når vi er i 20'erne, og de ældre voksne flytter sjældnere end de yngre voksne (Danmarks Statistik, 2018). Forskningen peger også på, at selvom det ville give god mening at flytte til en mere ældrevenlig bolig, vil de fleste ældre helst blive boende i det hjem, de er flyttet til tidligere (Granbom, 2014; Hill & Sutton, 2010; Vasara, 2015). Ofte anses det at flytte senere i livet som en negativ transition (Vasara, 2015).

Årsager til at flytte i det sene voksenliv varierer, men omfatter bl.a. årsager relateret til ændrede familieforhold og behovet for nedskalering (Caro et al., 2012; Faulkner, 2007; Sergeant, Ekerdt & Chapin, 2010) samt ønsker om de fysiske omgivelser såsom færre trapper eller mindre haveareal (Granbom, 2014). Selvom disse overvejelser er relevante for de fleste mennesker, har tidligere forskning vist, at det især er ældre, der har helbredsproblemer eller er bekymret for deres helbred, velbefindende eller sikkerhed, der flytter (Perry, 2014).

Sergeant, Ekerdt & Chapin (2010) argumenterer, at overvejelser omkring ens bolig samt beslutningen om eventuelt at flytte kan sammenlignes med andre situationer, hvor vi tager beslutninger, og at denne proces er påvirket af

- Individuelle karakteristika
- De umiddelbare fysiske omgivelser
- Den uformelle støtte, der er tilgængelig
- Tilbud og service, der findes i området
- Sociale normer.

Den længere forventede levetid kunne tænkes at fremkalde planlægning af boligforhold på individniveau. Når man har udsigt til et ganske langt liv, efter at børn er flyttet hjemmefra, eller man har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet, kunne man have en boligtransition, der opleves positivt, og som kunne fremme trivsel og god aldring. Denne udvikling er mulig, men der findes ingen viden om dens omfang endnu.

Vi ved kun lidt om de danske ældres boligforhold og boligønsker. Kristensen & Andersen (2009) kortlagde befolkningens boligønsker for ca. 10 år siden og konstaterede, at boligønsker er knyttet til livscyklusser, og at især de enlige ældre har boligønsker, der ligner yngre enlige eller par uden børn. Ligeledes undersøgte Gottschalk, Hansen & Jensen (2007) og Hansen & Gottschalk (2006) ældres flyttemønstre og -ønsker ved hjælp af Ældredatabasens data fra 1997 og 2002 og fandt, at de fleste ældre ikke ønsker at flytte, og at de fleste, der flytter, gør det for at få en mindre bolig. Der er dog sket meget i de sidste 10-15 år, både i forhold til boligmarkedet, den forventede levetid og ældres fysiske

og økonomiske ressourcer. Vi mangler ny viden, bl.a. om, hvorvidt der er kohorteforskelle blandt ældre i forhold til boligønsker og flytteaktivitet, og hvordan de store efterkrigsgenerationer bor og ønsker at bo i fremtiden, samt hvilken heterogenitet der findes blandt danskere i det sene voksenliv.

1.2 Rapportens formål, metode og struktur

Denne rapport omhandler en række analyser af den nuværende boligsituation og fremtidige boligønsker blandt den del af den danske befolkning, som var 52 år eller ældre i 2017. Rapporten undersøger disse ved hjælp af en række deskriptive tværsnitsanalyser blandt respondenterne i Ældredatabasens 5. bølge i 2017, herunder opdelt på alder (fødselskohorte) og køn. Rapporten er én i en længere række af rapporter, der samlet set beskriver levevilkårene målt ud fra en lang række forhold, der foruden boligforhold bl.a. inkluderer ægtefælle- og familieforhold, helbred, sociale relationer og hverdagsaktiviteter blandt den ældste del af befolkningen.

Rapporten er organiseret som følger: I afsnit 2 beskriver vi datagrundlaget og de anvendte metoder, i afsnit 3 undersøger vi de 52-97-åriges nuværende boligsituation ud fra en række forskellige forhold, i afsnit 4 belyser vi de 52-97-åriges fremtidige boligønsker, og endelig samler vi op på hovedresultaterne i afsnit 5.

2 Data og metode

I dette afsnit beskrives rapportens datagrundlag og metode.

2.1 Data

Denne rapport baserer sig på data fra Ældredatabasen. Ældredatabasen er en stikprøvebaseret spørgeskemaundersøgelse for et repræsentativt udsnit¹ af den danske befolkning i alderen 52 år og ældre. Ældredatabasen er samtidig en forløbsdatabase, der så vidt muligt følger de samme ældre over tid via en spørgeskemaundersøgelse foretaget med 5 års mellemrum, dvs. for bestemte fødselskohorter, med henblik på at kunne undersøge dels dynamiske processer og kausale sammenhænge i forbindelse med aldring, dels alders-, kohorte- og periodeeffekter. Databasen består p.t. af fem bølger indsamlet i henholdsvis 1997, 2002, 2007, 2012 og 2017.^{2,3}

Ældredatabasens spørgeskema indeholder spørgsmål om en lang række forskellige emner, der tilsammen giver et billede af levevilkårene blandt den ældste del af befolkningen i Danmark. For en nærmere gennemgang af Ældredatabasens opbygning og indhold, se Kjær, Poulsen & Siren (2016).

Ældredatabasens seneste bølge (5. bølge) er, som nævnt, gennemført i 2017⁴ og omfatter fødselskohorterne: 1920, 1925, 1930, 1935, 1940, 1945, 1950, 1955, 1960 og 1965. Data indbefatter således personer i aldersspændet 52-97 år. Denne rapport baserer sig, med enkelte undtagelser, alene på denne 5. bølge. Et par af analyserne i rapporten baserer sig imidlertid på data fra alle fem bølger.

Ældredatabasens 5. bølge omfatter i alt 10.062 respondenter i alderen 52-97 år, som har gennemført hele spørgeskemaet (ud af en bruttostikprøve på i alt 14.947 personer). Dette giver en svarprocent på 67,3 pct.

2.2 Metode

Rapporten består af en række simple, deskriptive analyser af de ældres nuværende boligsituation og fremtidige boligønsker, herunder sammenhænge mellem disse forhold og de ældres alder (fødselskohorte) og køn. Derudover inddrager vi enkelte regressionsanalyser. Alle analyser, på nær nogle få, er tværsnitsanalyser, idet vi næsten udelukkende undersøger forholdene alene for 2017.

I de få analyser, hvor vi undersøger udviklingen over tid, fokuserer vi på kohorteforskelle, dvs. forskelle mellem mennesker, der er på samme alderstrin, men som er født i forskellige tidsperioder, fx sammenligner vi de 77-årige i 1997, 2002, 2007, 2012 og 2017 med hensyn til deres ønsker om at bo i bofællesskab. Dette er i modsætning til tværsnitsanalyserne, der undersøger forskelle fx i ønsket om at bo i bofællesskab mellem forskellige aldre, fx aldersgrupperne 67-77-årige sammenlignet

¹ En nonrespons- og bortfaldsanalyse på de tidligere bølger af Ældredatabasen (1997-2012) tyder dog på visse skævheder i data på en række indikatorer såsom alder, køn, etnisk herkomst, familietype og arbejdsmarkedstilknytning set i forhold til målpopulationen (dvs. alle ældre i de pågældende fødselskohorter i den danske befolkning). Sammenligningen viser, at der er signifikante forskelle i fordelingen blandt henholdsvis respondenter og målpopulation for de fleste af disse indikatorer. Imidlertid er der tale om størrelsesmæssigt ganske små forskelle, hvorfor Ældredatabasens repræsentativitet ikke anfægtes (Kjær et al., 2016).

² I 1997 deltog personer i aldersspændet 52-77 år, i 2002 deltog personer i aldersspændet 52-82 år, i 2007 deltog personer i aldersspændet 52-87 år, i 2012 deltog personer i aldersspændet 52-92 år, og i 2017 deltog personer i aldersspændet 52-97 år. For hver bølge er deltagerne fra den forrige bølge så vidt muligt geninterviewet, men grundet bortfald er der suppleret med nye deltagere fra de pågældende fødselskohorter. Derudover er der for hver bølge suppleret med en ny repræsentativ gruppe af 52-årige.

³ Det daværende SFI foretog de første fire bølger, og VIVE har foretaget 5. bølge i 2017.

⁴ Danmarks Statistik har stået for dataindsamlingen, som er gennemført i perioden fra 28. juni 2017 til 11. december 2017. Der er gennemført telefoninterview med 91 pct. af respondenterne og besøgsinterview med de resterende 9 pct.

med de 87-92-årige, på et givet tidspunkt (her samme undersøgelsesår, nemlig 2017). Ved at fokusere på kohorteforskelle, når vi undersøger udviklingen over tid, tager vi højde for ændringer i alderssammensætningen på tværs af Ældredatabasens bølger.⁵ De ret markante ændringer i stikprøvens alderssammensætning over tid betyder, at det ikke er meningsfuldt at sammenligne hele gruppen af ældre i de forskellige bølger af Ældredatabasen, hvorfor vi nøjes med at fokusere på bestemte aldre over tid.

Hvad angår tværsnitsanalyserne samler vi, som hovedregel, aldrene (fødselskohorterne) i nogle få aldersgrupper, nemlig i følgende tre grupper: 52-62-årige, 67-77-årige og 82-97-årige. Det gør vi af hensyn til datamaterialets størrelse. Der er således kun få respondenter i alderen 92 år (N = 96) og 97 år (N = 22), som, når de fordeles ud på forskellige forhold, bliver endnu færre og dermed enten gør analyseresultaterne meget usikre eller ikke muliggør en visning af analyseresultaterne af diskretionshensyn. Aldersintervallerne er valgt dels med tanke på, at intervallerne skal favne nogenlunde lige store aldersspænd, dels med tanke på opdeling mellem forskellige livsfaser. De 52-62-årige er således stadig i den erhvervsdygtige alder, hvorfor de på en række punkter forventes at ligne hinanden mere end de ældre fødselskohorter. De 82-97-årige forventes desuden at adskille sig fra de 67-77-årige som følge af naturlige aldersrelaterede ændringer i den generelle livssituation.

Det har i spørgeskemaet været muligt at svare "ved ikke" til de fleste spørgsmål. Grundet et ofte meget lille antal "ved ikke"-svar er disse udeladt i nedenstående analyser, med mindre andet er angivet.

2.2.1 Fordelinger

Til at beskrive de ældres nuværende boligsituation og fremtidige boligønsker, herunder at analysere sammenhænge med alder og køn, anvender vi fordelinger, der, som hovedregel, præsenteres i figurer. Vi afrapporterer resultaterne i procent (fx andelen af de ældre, der bor alene, eller de ældre fordelt på månedlige boligudgifter, herunder særskilt for alder og køn). Beregningsgrundlaget er i hvert tilfælde nævnt i en anmærkning til pågældende figur. Vi anvender en χ^2 -test for at vurdere, om der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem henholdsvis alder og køn på den ene side og de ældres boligsituation og boligønsker på den anden. χ^2 -testen fortæller populært sagt, hvor sikre vi kan være på, at de opgjorte forskelle mellem grupper, fx kvinder og mænd, ikke skyldes tilfældig variation.

2.2.2 Regressionsanalyser

Foruden de ovenfor nævnte tovejs-sammenhænge foretager vi enkelte regressionsanalyser. Regressionsanalyserne gør det muligt at undersøge sammenhænge mellem to karakteristika på linje med tovejs-sammenhængene ovenfor, men regressionsanalyserne gør det desuden muligt *samtidig* at holde værdien af en række andre (baggrunds)karakteristika fast. Vi "fjerner" så at sige de øvrige karakteristikas mulige påvirkning af en given sammenhæng mellem to karakteristika. Vi kan derfor på baggrund af regressionsanalyserne sige, om der *isoleret set* er en statistisk signifikant sammenhæng mellem fx alder og sandsynligheden for at være flyttet inden for de seneste 5 år, som er den ene af de to sammenhænge, vi undersøger via en regressionsanalyse. Vi ser med andre ord på, hvad sandsynligheden er for, at man er flyttet inden for de seneste 5 år afhængigt af, om man er 67 år (referencekategorien) sammenlignet med, hvis man fx i stedet var 52 eller 82 år, samtidig med at ingen af de øvrige variable i analysen (fx køn, civilstand, indkomst, helbred og boligtype) ændrer sig. Hvis fx indkomstniveauet gør en forskel for sandsynligheden for at være flyttet inden for de seneste 5 år, samtidig med at respondenterne er forskelligt fordelt på indkomstniveau på tværs af

⁵ Som eksempel kan nævnes, at de 52-årige i Ældredatabasens 1. bølge (1997) udgør næsten dobbelt så stor en andel af stikprøven (27 pct.) som i Ældredatabasens 5. bølge (2017; 14 pct.), som i modsætning til stikprøven i 1997 også indeholder 82-, 87-, 92- og 97-årige.

alder, vil vi med en regressionsanalyse – hvor både alder og indkomstniveau indgår – få et mål for sammenhængen mellem alder og sandsynligheden for at være flyttet inden for de seneste 5 år for personer med samme indkomstniveau. Foretog vi alternativt en simpel sammenligning af, hvor stor en andel af respondenterne i de forskellige aldre der er flyttet inden for de seneste 5 år, ville opgørelsen være påvirket af den forskellige fordeling på tværs af aldre, hvad angår indkomstniveau.

Vi foretager regressionsanalyser med to forskellige afhængige variable: foruden eksemplet ovenfor, nemlig sandsynligheden for at være flyttet inden for de seneste 5 år (kodet 1) fremfor ikke at være flyttet inden for de seneste 5 år (kodet 0), drejer det sig om sandsynligheden for at overveje at flytte inden for de næste 5 år (kodet 1) frem for ikke at overveje at flytte inden for de næste 5 år (kodet 0). Da den afhængige variabel i begge tilfælde netop har to udfald (0 og 1), er der tale om såkaldt binomiale logistiske regressioner. De binomiale logistiske regressionsanalyser afreporterer vi i tabeller ved hjælp af regressionskoefficienter. Af regressionskoefficienterne kan vi sige noget om sammenhængenes retning og statistiske signifikans "alt andet lige".

2.2.3 Non-respons og bortfald

Analyseresultaterne i denne rapport bygger, som nævnt, på data fra en spørgeskemaundersøgelse foretaget blandt et repræsentativt udsnit af den danske befolkning i alderen 52 år og ældre. Fordi der er tale om en stikprøve med en større eller mindre grad af non-respons/bortfald⁶, vil der altid være en vis statistisk usikkerhed forbundet med resultaterne. Generelt gælder, at jo større stikprøve, jo større sandsynlighed er der for, at stikprøven ligner befolkningen, og jo mindre statistisk usikkerhed er der derfor forbundet med resultaterne.

I forbindelse med Ældredatabasen er der med al sandsynlighed tale om (en vis grad af) positiv selektion af de ældre. Dem, der kan og vil, dvs. de ressourcestærke, er formodentlig (til en vis grad) overrepræsenteret blandt respondenterne. Dette er værd at have in mente i forbindelse med fortolkningen af analyserne, da det giver et mindre forbehold for resultaterne (se Lauritzen, 2014: s. 19).

2.2.4 Kausalitet

Når vi ser på sammenhængen mellem alder og køn på den ene side og de ældres nuværende boligsituation og fremtidige boligønsker på den anden, må det nødvendigvis være sådan, at alder og køn kan påvirke boligsituation og boligønsker, men ikke omvendt. Vi er dog alligevel varsomme med at tolke noget kausalt (om årsag og virkning) ud af de statistisk signifikante sammenhænge, vi finder i rapporten. Det skyldes, at en observeret sammenhæng mellem fx alder og køn på den ene side og boligtype eller boligønsker på den anden imidlertid ikke nødvendigvis er udtryk for, at alder og køn direkte påvirker sandsynligheden for at bo i en bestemt type bolig eller sandsynligheden for at have visse boligønsker. Alder og køn kan meget vel tænkes at hænge sammen med andre forhold (fx bestemte præferencer og økonomisk formåen), som vi ikke kontrollerer for i de simple, deskriptive analyser, men som har betydning for sandsynligheden for at bo i en bestemt type bolig eller for at have bestemte boligønsker, således at alder og køn reelt set kun spiller en indirekte rolle for boligtypen og boligønskerne. Økonomi spiller eksempelvis med al sandsynlighed en større rolle for ældres nuværende boligsituation og fremtidige boligønsker end køn og alder i sig selv. Dette forsøger vi dog til en vis grad at tage højde for i regressionsanalyserne, hvor vi inddrager en række forhold, der antages at "forstyrre" sammenhængen mellem fx køn og sandsynligheden for at være flyttet inden for de seneste 5 år (jf. eksemplet i afsnit 2.2.2), således at vi "fjerner" disse forholds påvirkning af sammenhængen. Vi har som følge af datamæssige begrænsninger imidlertid kun mulighed for at inddrage et mindre antal karakteristika i regressionerne (vi har fx ikke data for bestemte

⁶ Jævnfør fodnote 1.

præferencer, men forsøger til gengæld at tage højde for økonomisk formåen via inddragelse af en registervariabel for disponibel indkomst fra Danmarks Statistik), hvorfor ovennævnte kausalitetsproblematik også i nogen grad gælder resultaterne af regressionsanalyserne.

2.2.5 Alders-, periode- og kohorteeffekter

Analyse af alders-, periode- og kohorteeffekter bliver især anvendt i epidemiologisk forskning, hvor man ser på udviklingstendenser over tid. Man kan aldrig fuldt adskille de tre, men ved at analysere disse tre typer af effekter, der spiller ind i enhver aggregeret forandring over tid, kan man opnå en bedre forståelse af forandringens natur. *Alderseffekten* henviser til ændringer, der sker som følge af, at individet bliver ældre. Disse ændringer kan have sundhedsmæssige karakter, men kan omfatte al forandring, der kan opstå som følge af aldring. *Periodeeffekten* henviser til de ændringer over tid, der skyldes skiftende omstændigheder, eller de ændringer, der ikke skyldes ændringer, der stammer fra individet selv. *Kohorteeffekten* henviser til effekten, der kan tilskrives de forskellige karakteristika, som forskellige fødselskohorter har. For eksempel har ældre født hhv. i 1920 og 1950 haft forskellige forhold for deres opvækst samt oplevet forskellige hændelser i deres liv, som kan forventes at bidrage til, at disse to kohorter adskiller sig på mange parametre, hvis man sammenlignede dem ved fx 50-årsalderen.

Når vi i de følgende analyser kommenterer på alders- eller kohorteeffekter, er det i den forbindelse vigtigt at pointere, at der deri også ligger, at disse "effekter" favner flere faktorer i sig. For eksempel har forskellige fødselskohorter haft forskellige (økonomiske) vilkår, fx uens muligheder for at eje bolig i opgangstider, hvilket har givet anledning til dels forskellige boligkarrierer, dels forskellige bolig-mæssige muligheder i alderdommen (fx hvad angår flyttemuligheder og realisering af flytteønsker vedrørende størrelse og placering af bolig) på tværs af kohorter. På den måde indikerer vi med udtrykket 'kohorteeffekter' bl.a. også, at økonomi har været og er en (stærkt) medvirkende årsag til de ældres nuværende boligsituation og fremtidige boligønsker.

3 Nuværende boligsituation

I dette kapitel behandler vi den nuværende boligsituation blandt personer i alderen 52 år og ældre i Danmark i 2017.

Vi undersøger bl.a., hvordan de ældre fordeler sig på, hvorvidt de bor alene eller sammen med nogen, boligens type, månedlige boligudgifter, boligens afstand til forskellige fornødenheder såsom dagligvarebutikker og offentlig transport. Vi analyserer også, hvorvidt respondenterne er flyttet inden for de seneste 5 år, og hvilke begrundelser der gives for eventuel flytning.

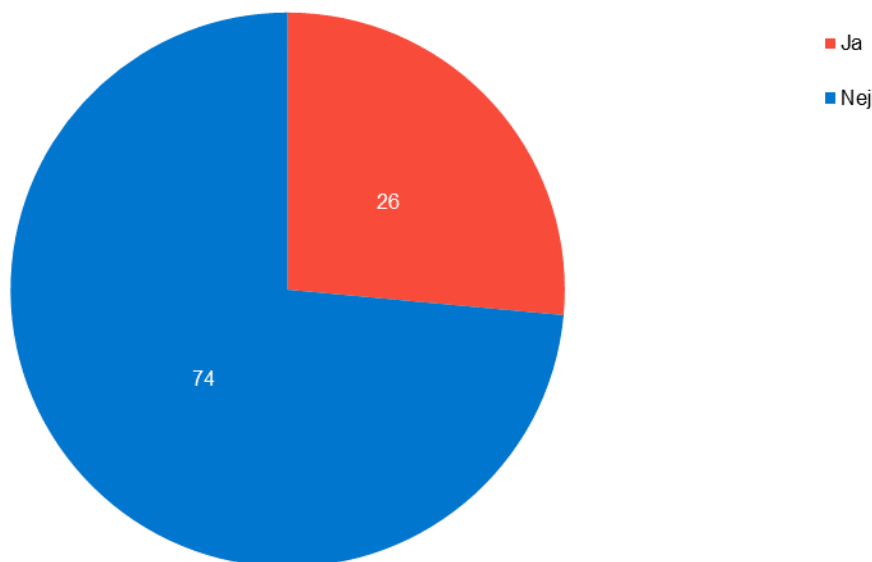
Analyserne bliver som hovedregel præsenteret først for alle undersøgelsens respondenter og derefter fordelt på køn og aldersgrupper (52-62 år, 67-77 år og 82-97 år).

3.1 Alene eller sammen med nogen

De fleste danskere i alderen 52 år og ældre bor sammen med nogen, men der er betydelig variation i forhold til køn og alder. Kvinder og de ældste ældre er overrepræsenteret blandt dem, der bor alene.

Respondenterne i Ældredatabasens 5. bølge er blevet spurgt til, om de bor alene eller ej. Det fremgår af Figur 3.1, at 26 pct. af respondenterne har svaret, at de bor alene, mens tre fjerdedele (74 pct.) har svaret, at de bor sammen med nogen.

Figur 3.1 Bor du alene? 2017. Procent.

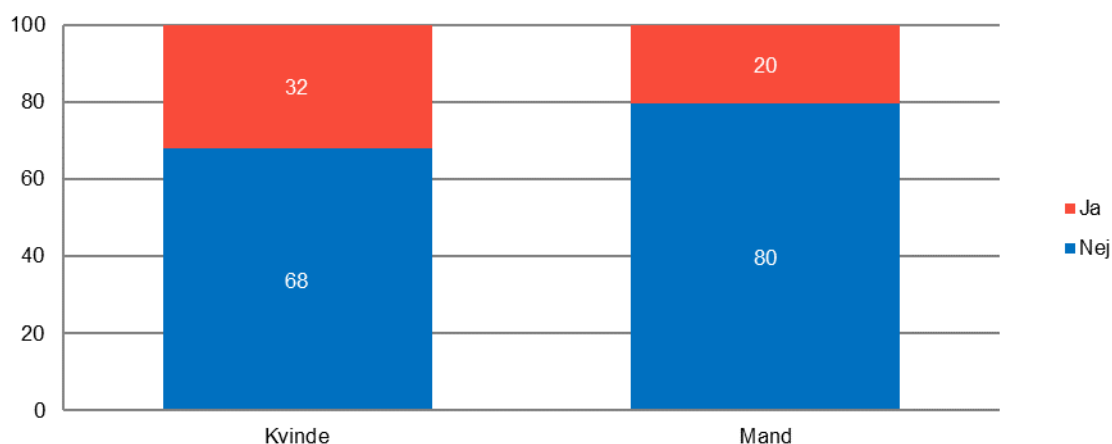

Anm.: N = 10.059.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Ser vi på svarene særskilt for køn, jf. Figur 3.2, finder vi, at kvinder markant oftere end mænd bor alene (32 pct. mod 20 pct. blandt mænd). Forskellen er statistisk signifikant. Forskellen skyldes primært, at kvinder lever længere end mænd. For kvindernes vedkommende er det mere sandsynligt, at de oplever en periode i deres sene liv, hvor de bor alene.

Figur 3.2 Bor du alene? Særskilt for kvinder og mænd. 2017. Procent.

Anm.: Kvinder: N = 5.273; Mænd: N = 4.786.

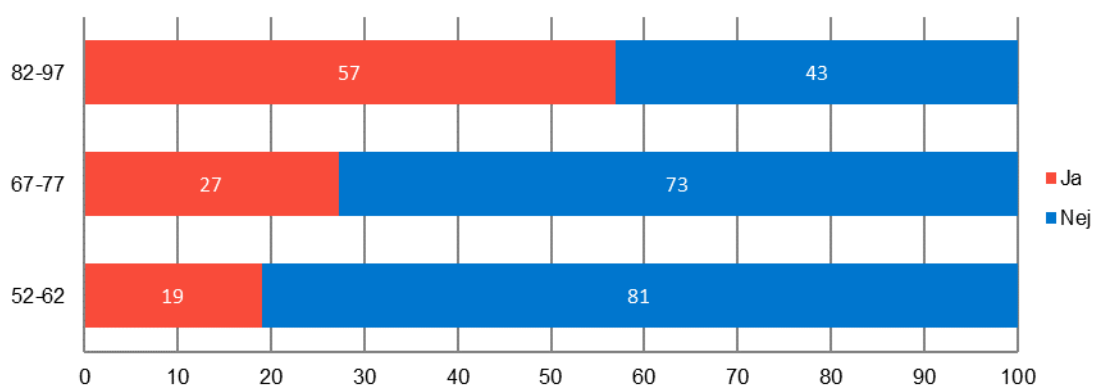
Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Bor du alene?" mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er statistisk signifikant.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Alderen har en stor betydning for, hvorvidt man bor alene eller sammen med nogen. Der ses en tydelig stigning i andelen, der bor alene, med stigende alder. Figur 3.3 viser, at mens kun ca. hver femte (19 pct.) i aldersgruppen 52-62-årige bor alene, gælder dette 27 pct. blandt de 67-77-årige, mens andelen er hele 57 pct. blandt de 82-97-årige.

Sidstnævnte stigning skyldes formentlig i høj grad dødsfald hos ægtefælle. Forskellen på tværs af de tre aldersgrupper er markant og statistisk signifikant. Andelen, der bor alene, blandt de allerældste, de 97-årige, er hele 78 pct., hvilket dog er beregnet på baggrund af et meget spinkelt datagrundlag (N = 23).

Figur 3.3 Bor du alene? Særskilt for aldersgrupper. 2017. Procent.

Anm.: 52-62-årige: N = 4.721; 67-77-årige: N = 4.303; 82-97-årige: N = 1.035.

Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Bor du alene?" mellem aldersgrupper er testet parvis med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau. Alle tre parvise forskelle er statistisk signifikante.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

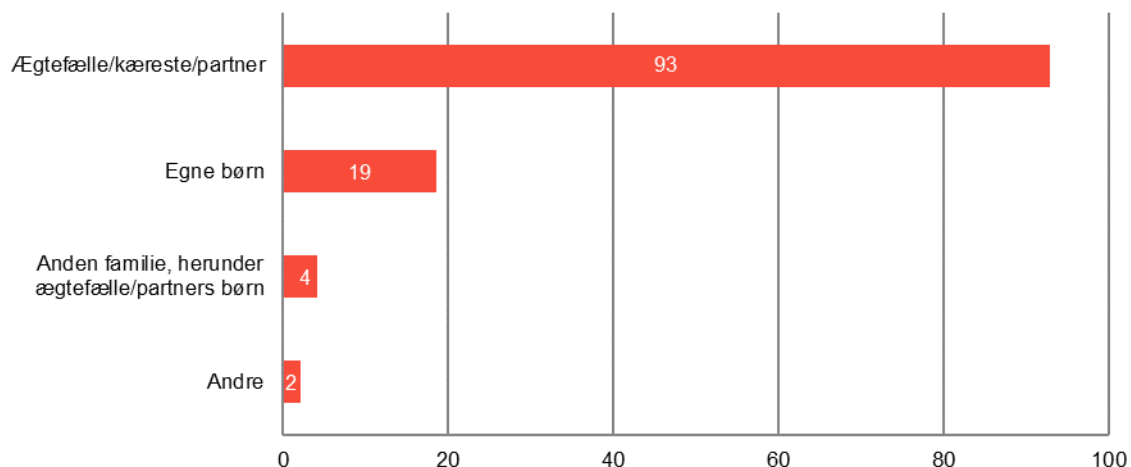
3.1.1 Hvem bor man sammen med?

De fleste danskere i alderen 52 år eller ældre bor sammen med deres partner (dvs. ægtefælle eller kæreste). Blandt dem, der har svaret, at de bor sammen med nogen (74 pct. af respondenterne i 2017), har hele 93 pct. oplyst, at de bor sammen med en ægtefælle, kæreste eller partner, hver femte (19 pct.) bor sammen med deres egne børn, mens få bor sammen med anden familie, herunder ægtefælles eller partners børn (4 pct.) eller andre (2 pct.), jf. Figur 3.4.

Respondenter i aldersgruppen 52-62-årige oplyser statistisk signifikant oftere, at de bor sammen med egne børn, nemlig 33 pct., mod kun 4 pct. blandt de henholdsvis 67-77-årige og 82-97-årige (ej vist). De 67-77-årige bor oftere sammen med en ægtefælle, kæreste eller partner (95 pct.), end tilfældet er blandt de 52-62-årige (92 pct.) og 82-97-årige (89 pct.), forskellen er statistisk signifikant (ej vist). Sidstnævnte fald skyldes formentlig i nogen grad dødsfald hos ægtefælle. Den lavere andel, der bor sammen med en partner i den yngre aldersgruppe, skyldes derimod formodentlig kohorteforskelle i skilsmisser samt livsstilsvalg om at leve som single. Mænd bor statistisk signifikant oftere sammen med en ægtefælle, kæreste eller partner (95 mod 91 pct. blandt kvinder) (ej vist).

Respondenterne har kunnet angive mere end én type af bofælle. Det viser sig, at 15 pct. *både* bor sammen med ægtefælle, kæreste eller partner *og* egne børn, mens 18 pct. *både* bor sammen med ægtefælle, kæreste eller partner *og* egne børn eller anden familie, herunder ægtefælles eller partners børn. Det drejer sig ikke overraskende oftest om respondenter i aldersgruppen 52-62-årige, hvor det drejer sig om 31 pct. (ej vist).

Figur 3.4 Bor du sammen med ...? Respondenter, der har svaret, at de bor sammen med nogen. 2017. Procent.

Anm.: N = 7.400.

Hver respondent har kunnet angive mere end én type af bofælle, hvorfor procentandelene summer til mere end 100.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

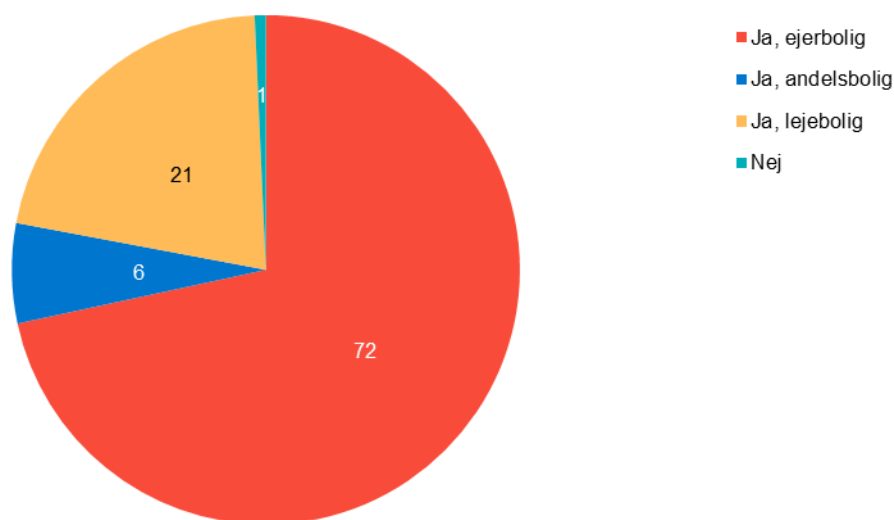
3.2 Boligtype

De fleste ældre danskere bor i almindelige ejer-, lejer- eller andelsboliger. Ud af det samlede antal respondenter bor mindre end 1 pct. i plejebolig, på plejehjem eller en anden institution med fast tilknyttet personale og endnu færre bor i en bolig indrettet for ældre eller handicappede. En non-respons- og bortfaldsanalyse på de tidligere bølger af Ældredatabasen (Kjær et al., 2016) tyder dog

på, at bl.a. ældre, der bor på institution såsom plejehjem, plejebolig og lignende, er underrepræsenteret i undersøgelsen i forhold til befolkningen generelt, hvorfor andelen kan være større på befolkningsplan. Dette betyder også, at de følgende resultater primært er gældende for de danske ældre, der bor i almindelige ejer-, lejer eller andelsboliger.

Respondenterne i Ældredatabasens 5. bølge er også blevet spurgt til, om de p.t. bor i en almindelig ejer-, leje- eller andelsbolig. Det fremgår af Figur 3.5, at hele 72 pct. bor i almindelig ejerbolig, mens en femtedel (21 pct.) bor i lejebolig. Godt hver tyvende (6 pct.) bor i andelsbolig, mens kun 1 pct. hverken bor i ejer-, leje- eller andelsbolig. Til sammenligning bor 57 pct. af hele befolkningen i en ejerbolig, mens 36 bor i en lejebolig, og 6 pct. bor i en andelsbolig.⁷

Figur 3.5 Bor du i en almindelig ejer-, leje- eller andelsbolig? 2017. Procent.

Anm.: N = 10.057.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

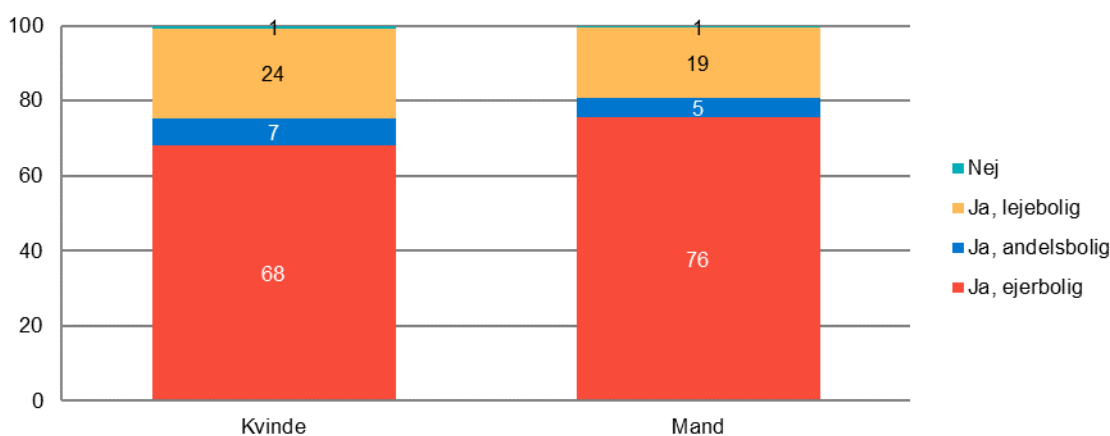
Ser man på den ene procent af respondenterne, der hverken bor i ejer-, leje- eller andelsbolig, bor ca. halvdelen (48 pct.) i enten plejebolig, på plejehjem eller en anden institution med fast tilknyttet personale. De resterende 52 pct. fordeler sig ligeligt på at bo i henholdsvis en bolig indrettet for ældre eller handicappede (ældrebolig, beskyttet bolig eller kollektivbolig) og en anden form for bolig.

3.2.1 Boligtipe og køn

Fordelingen på spørgsmålet om boligtipe særskilt for køn fremgår af Figur 3.6. Mænd bor oftere i ejerbolig (76 mod 68 pct. end kvinder). Derimod bor kvinder lidt oftere i andelsbolig (7 mod 5 pct. blandt mænd) og lejebolig (24 mod 19 pct. blandt mænd). Forskellen i fordelingen på spørgsmålet mellem kvinder og mænd er statistisk signifikant. Dog afspejler forskellen formodentlig den aldersforskel, der er blandt mænd og kvinder, dvs. at der er signifikant flere, der hører til de ældste aldersgrupper blandt kvinderne. Og som vist i det efterfølgende afsnit har alder en betydning for boligtipe.

⁷ Statistikbanken (BOL201), Danmarks Statistik.

Figur 3.6 Bor du i en almindelig ejer-, leje- eller andelsbolig? Særskilt for kvinder og mænd. 2017. Procent.

Anm.: Kvinder: N = 5.272; Mænd: N = 4.785.

Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Bor du i en almindelig ejer-, leje- eller andelsbolig?" mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er statistisk signifikant.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

3.2.2 Boligtype og alder

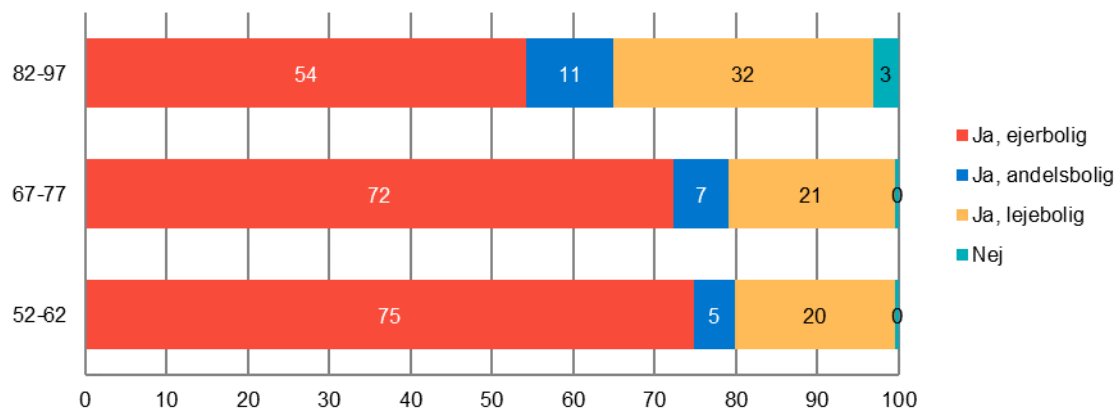
Når vi ser på fordelingen på ejer-, leje- og andelsbolig på tværs af aldersgrupper, jf. Figur 3.7, finder vi, at andelen, der bor i ejerbolig, falder med stigende alder, mens andelen, der bor i enten lejebolig eller en anden boligtype, herunder plejebolig, plejehjem, en anden institution med fast tilknyttet personale, ældrebolig, beskyttet bolig eller kollektivbolig, ikke overraskende stiger med alderen.

Stigningen ses dog først tydeligt mellem aldersgruppen 67-77-årige og 82-97-årige. Blandt de 52-62-årige og 67-77-årige bor henholdsvis 75 og 72 pct. i ejerbolig, mens andelen blandt de 82-97-årige er noget lavere, nemlig 54 pct. Andelen, der bor i lejebolig og anden boligtype, er derimod tilsammen 35 pct. for aldersgruppen 82-97-årige, mens den er 20 og 21 pct. for henholdsvis de 67-77-årige og 82-97-årige. Forskellen på tværs af de tre aldersgrupper er statistisk signifikant.

Blandt de allerældste, de 97-årige, bor en fjerdedel (26 pct.) i plejebolig, på plejehjem, en anden institution med fast tilknyttet personale, i ældrebolig, beskyttet bolig eller kollektivbolig. Sidstnævnte baserer sig imidlertid på et meget spinkelt datagrundlag (N = 23).

Det er svært at sige, hvor meget af forskellen mellem aldersgrupper der skyldes alder, og hvor meget der skyldes kohorteforskelle, men det er muligt, at der sker bolig-mæssige overgange i livsløbet, og at voksne, som tidligere har boet i en ejerbolig, skifter til en lejebolig, inden de eventuelt flytter på en institution. Det kan heller ikke udelukkes, at der har været generelle tendenser på boligmarkedet i forskellige tidsperioder, herunder forskellige muligheder blandt forskellige kohorter for at eje bolig (i opgangstider), der har påvirket aldersgruppernes boligkarrierer og dermed nuværende boligsituation forskelligt.

Figur 3.7 Bor du i en almindelig ejer-, leje- eller andelsbolig? Særskilt for aldersgrupper. 2017. Procent.

Anm.: 52-62-årige: N = 4.721; 67-77-årige: N = 4.302; 82-97-årige: N = 1.034.

Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Bor du alene?" mellem aldersgrupper er testet parvis med en chi²-test. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau. Alle tre parvise forskelle er statistisk signifikante.

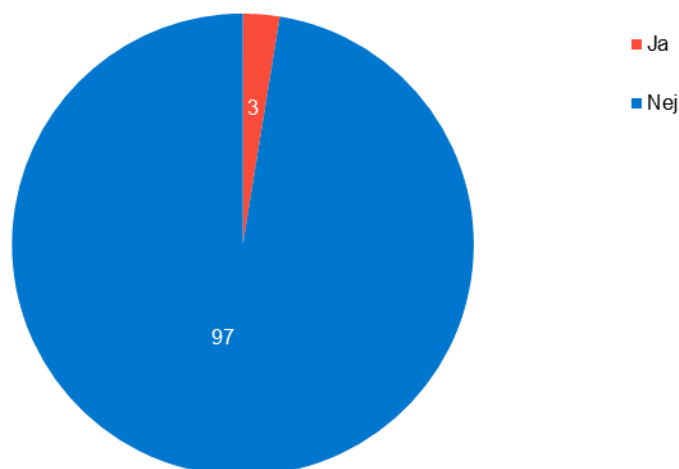
Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

3.2.3 Bofællesskaber for ældre

Seniorbofællesskaber er i den seneste tid blevet foreslået som en oplagt boligform for ældre, idet de muliggør socialt samvær samt tilbyder aldersvenlige rammer for det sene voksenliv. På nuværende tidspunkt er der dog endnu kun få ældre danskere, der bor i seniorbofællesskaber, da udbuddet af seniorbofællesskaber er ganske beskedent.

De af Ældredatabasens respondenter, der har svaret, at de bor i enten en almindelig ejer-, leje- eller andelsbolig, er blevet spurgt til, om de bor i bofællesskab med nogen på deres egen alder, hvor alle har deres egen bolig, og hvor der er lokaler til fælles aktiviteter. Kun en meget lille andel gør p.t. dette, nemlig 3 pct., jf. Figur 3.8.

Figur 3.8 Bor du i bofællesskab med nogen på din egen alder, hvor alle har deres egen bolig, og hvor der er lokaler til fælles aktiviteter? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten en almindelig ejer-, leje- eller andelsbolig. 2017. Procent.

Anm.: N = 9.768.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Der er ikke forskel på andelen, der bor i bofællesskab, mellem kvinder og mænd (ej vist). På tværs af aldersgrupper er der statistisk signifikant forskel mellem den ældste aldersgruppe og de to yngre aldersgrupper (ej vist). Blandt de 82-97-årige har 6 pct. således svaret "ja" til at bo i bofællesskab, mens dette gælder 2 pct. blandt både de 52-62-årige og 67-77-årige.

3.3 Boligudgifter

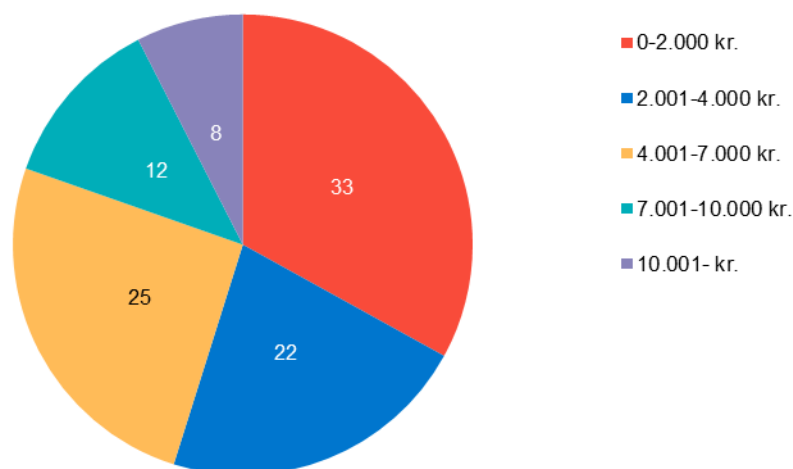
De respondenter, der har svaret, at de bor i enten en almindelig ejer-, leje- eller andelsbolig (99 pct. af respondenterne i 2017), er blevet spurgt til deres månedlige bruttoboligudgifter. De gennemsnitlige månedlige boligudgifter blandt respondenterne er på godt 5.000 kr. (5.022 kr.)⁸. De månedlige boligudgifter, som danske ældre har, varierer dog betydeligt på tværs af boligtype og alder. Dem, der bor i ejerbolig, bor billigst. De ældste ældre (82-97-årige) har også oftere billigere boligudgifter end de yngste ældre (52-62-årige). At det er dem, der bor i ejerbolig, der bor billigst, er ikke overraskende i den forstand, at de ældre ofte har boet i deres ejerbolig i mange år, jf. afsnit 3.5, og dermed har betalt af på en stor del af deres boliglån, samtidig med at det er forholdsvis billigt at låne penge til bolig. Lejeboliger er i det lange løb typisk dyrere end ejerboliger, hvad angår månedlige boligudgifter, med mindre man bor i en gammel ejendom, hvor lånene er betalt af. Fordi udgifterne i høj grad er afhængige af boligtype, præsenterer vi neden for resultaterne særskilt for hver boligtype.

3.3.1 Respondenter, der bor i ejerbolig

Vi ser først på besvarelserne blandt de respondenter, der bor i ejerbolig (godt 7 ud af 10 respondenter i 2017). Respondenter, der har oplyst at bo i ejerbolig, er blevet spurgt således: "Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, men medregnet renter og afdrag på boliglån og fællesudgifter i ejerlejlighed?". Det fremgår af Figur 3.9, at for hele 33 pct., dvs. en tredjedel, er de månedlige bruttoboligudgifter (uden varme, men medregnet renter og afdrag på boliglån og fællesudgifter i ejerlejlighed) ganske lav, nemlig på 2.000 kr. eller mindre. Cirka en fjerdedel har en månedlig bruttoboligudgift på henholdsvis 2.001-4.000 og 4.001-7.000 kr. 8 pct. har en månedlig bruttoboligudgift på over 10.000 kr.

⁸ Gennemsnittet er beregnet på baggrund af de 8.904 respondenter, der bor i enten en almindelig ejer-, leje- eller andelsbolig, og som desuden har angivet en værdi i intervallet 0-75.000 kr. En del respondenter har svaret 'ved ikke' eller har en uoplyst værdi på spørgsmålet.

Figur 3.9 Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, men medregnet renter og afdrag på boliglån og fællesudgifter i ejerlejlighed? Respondenter, der bor i ejerbolig. 2017. Procent.

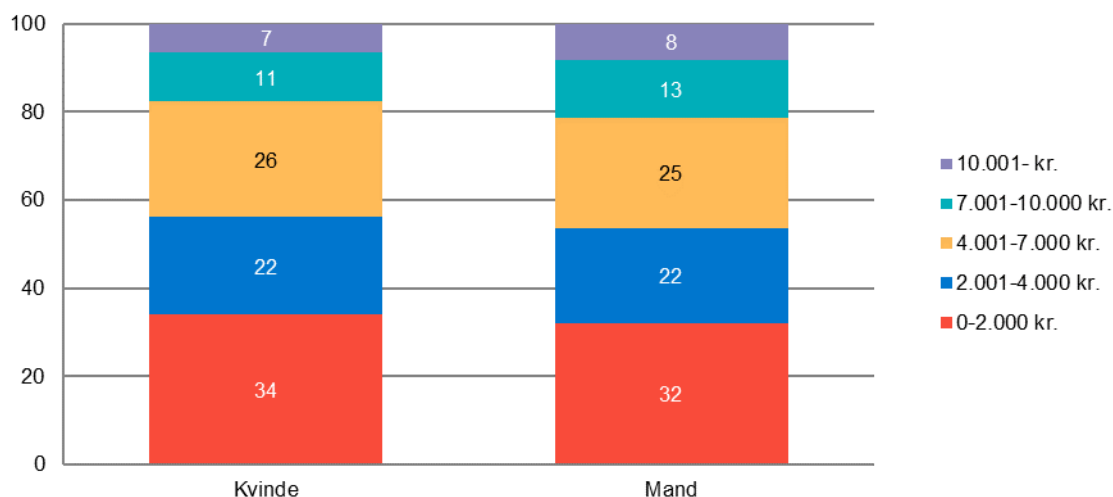

Anm.: N = 6.144.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Forskellen i fordelingen, hvad angår de månedlige bruttoboligudgifter mellem kvinder og mænd, der bor i ejerlejlighed, er ikke markant, jf. Figur 3.10, men alligevel statistisk signifikant. En lidt større andel af mænd end kvinder har månedlige bruttoboligudgifter på over 7.000 kr. (samlet set henholdsvis 21 og 18 pct.). Denne kønsforskel kan delvis skyldes aldersforskellen mellem ældre kvinder og mænd, dvs. at der er flere af de ældste ældre blandt de kvindelige respondenter. Som vi viser i det efterfølgende afsnit, er der store aldersmæssige forskelle i boligudgifternes størrelse.

Figur 3.10 Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, men medregnet renter og afdrag på boliglån og fællesudgifter i ejerlejlighed? Respondenter, der bor i ejerbolig. Særskilt for køn. 2017. Procent.

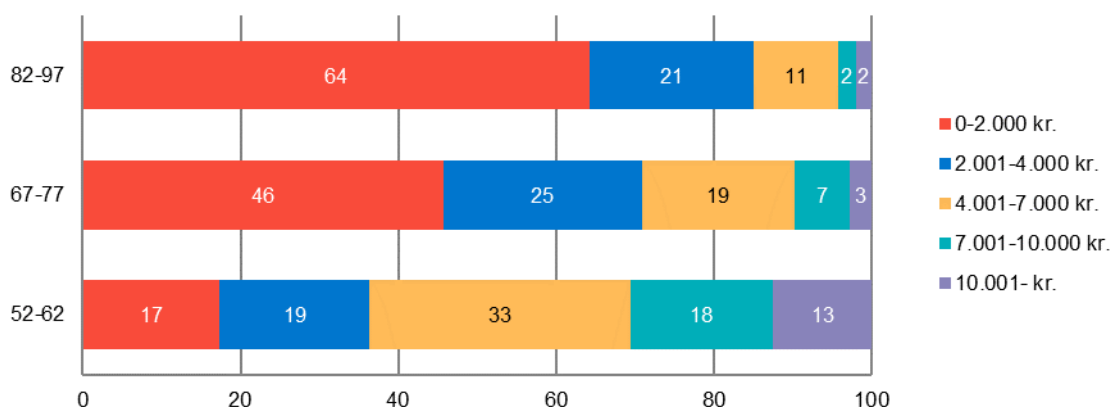
Anm.: Kvinder: N = 2.859; Mænd: N = 3.285.

Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme men medregnet renter og afdrag på boliglån og fællesudgifter i ejerlejlighed?" mellem kvinder og mænd er testet med en chi2-test. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er statistisk signifikant.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Der er store forskelle på tværs af aldersgrupper blandt respondenter, der bor i ejerlejlighed. De månedlige bruttoboligudgifter falder betragteligt med alderen, jf. Figur 3.11. Andelen, der har månedlige bruttoboligudgifter på højst 2.000 kr., er således hele 64 pct. blandt respondenter i aldersgruppen 82-97-årige, mens andelen er 46 og 17 pct. blandt henholdsvis de 67-77-årige og 52-62-årige. Andelen, der har månedlige bruttoboligudgifter på over 7.000 kr., er omvendt kun 4 pct. blandt de 82-97-årige, 10 pct. blandt de 67-77-årige og hele 31 pct. blandt de 52-62-årige. Forskellen på tværs af de tre aldersgrupper er således stærkt statistisk signifikant. Dette er ikke overraskende, idet de ældste boligejere har haft mulighed for at betale af på deres boliglån i flere år.

Figur 3.11 Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, men medregnet renter og afdrag på boliglån og fællesudgifter i ejerlejlighed? Respondenter, der bor i ejerbolig. Særskilt for aldersgrupper. 2017. Procent.

Anm.: 52-62-årige: N = 3.028; 67-77-årige: N = 2.674; 82-97-årige: N = 442.

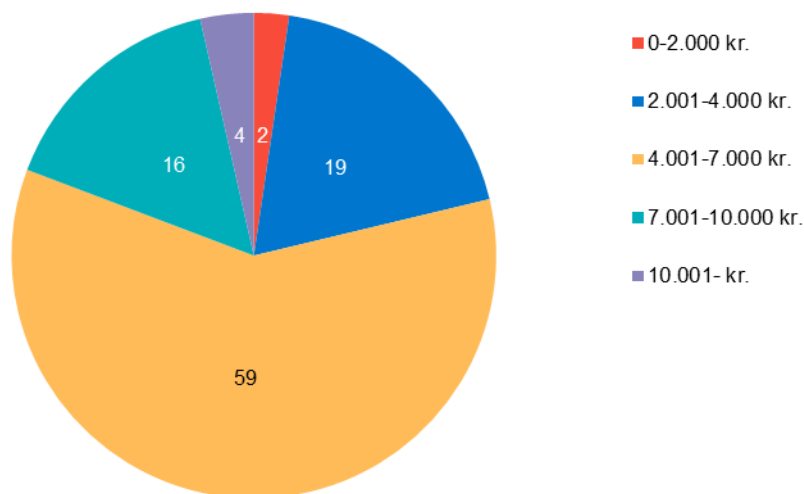
Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, men medregnet renter og afdrag på boliglån og fællesudgifter i ejerlejlighed?" mellem aldersgrupper er testet parvis med en chi²-test. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau. Alle tre parvise forskelle er statistisk signifikante.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

3.3.2 Respondenter, der bor i lejlighed

Respondenter, der bor i lejlighed, er blevet spurgt til "Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, dvs. husleje før fradrag af eventuel boligstøtte/boligydelse?". Blandt de respondenter, der bor i lejlighed (hver femte respondent i 2017), finder vi, at kun en meget lille andel, nemlig 2 pct., har månedlige bruttoboligudgifter (uden varme, dvs. husleje før fradrag af eventuel boligstøtte/boligydelse) på 2.000 kr. eller mindre, jf. Figur 3.12, hvilket er en langt mindre andel, end vi så for respondenter, der bor i ejerbolig, ovenfor. En femtedel (19 pct.) har månedlige bruttoboligudgifter for mellem 2.000 og 4.000 kr. Størstedelen (59 pct.) har månedlige bruttoboligudgifter for mellem 4.000 og 7.000 kr. Kun 4 pct. har månedlige bruttoboligudgifter på over 10.000 kr.

Figur 3.12 Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, dvs. husleje før fradrag af eventuel boligstøtte/boligydelse? Respondenter, der bor i lejebolig. 2017. Procent.

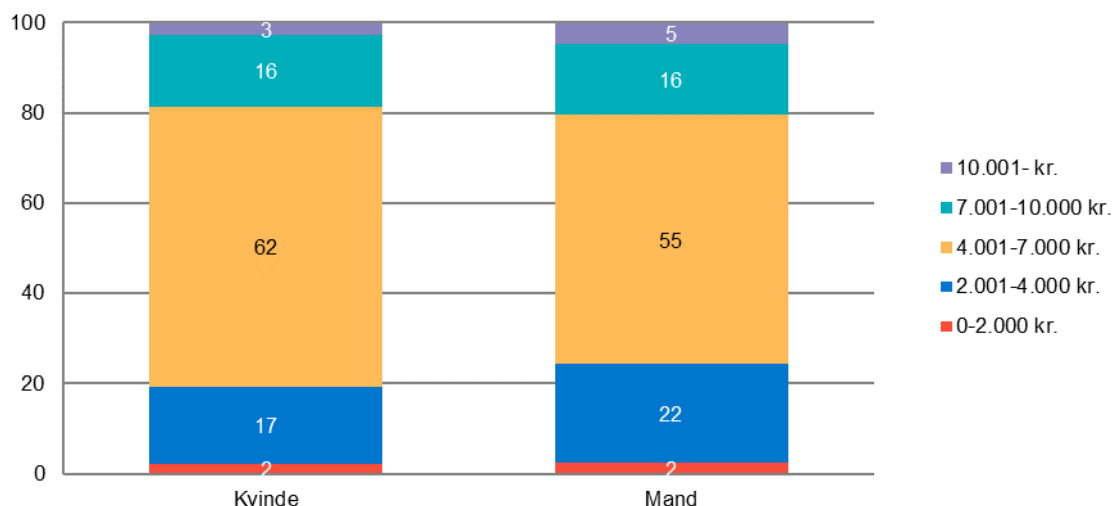

Anm.: N = 2.135.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Det fremgår af Figur 3.13, at der er forskelle i de månedlige bruttoboligudgifter mellem kvinder og mænd, der bor i lejebolig, i intervallet 2.000-7.000 kr. Mens andelen, der har månedlige bruttoboligudgifter for 2.001-4.000 og 4.001-7.000 kr., er henholdsvis 17 og 62 pct. blandt kvinder, er andelen henholdsvis 22 og 55 pct. blandt mænd. Forskellen i fordelingen på spørgsmålet mellem kvinder og mænd er statistisk signifikant.

Figur 3.13 Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, dvs. husleje før fradrag af eventuel boligstøtte/boligydelse? Respondenter, der bor i lejebolig. Særskilt for køn. 2017. Procent.

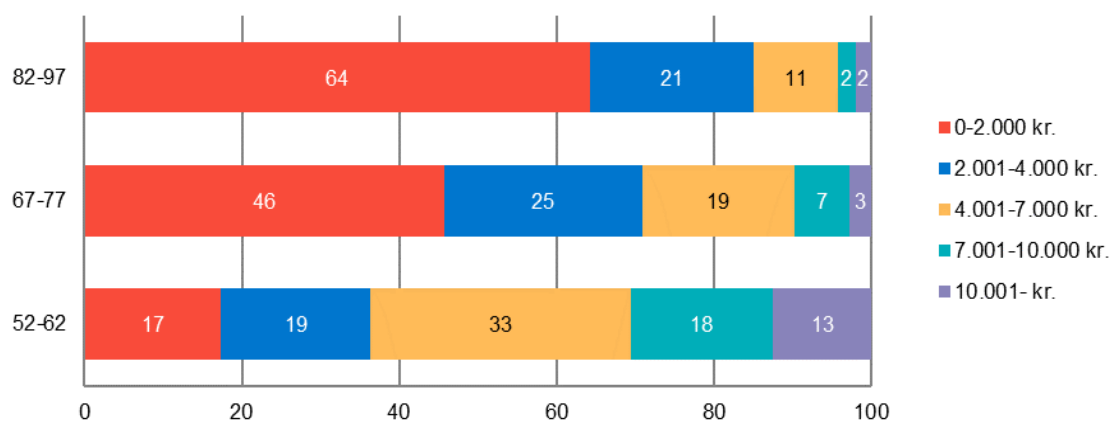
Anm.: Kvinder: N = 882; Mænd: N = 2.153.

Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, dvs. husleje før fradrag af eventuel boligstøtte/boligydelse?" mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er statistisk signifikant.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Figur 3.14 viser de månedlige bruttoboligudgifter på tværs af aldersgrupper for respondenter, der bor i lejebolig. Forskellene er ikke så store som for respondenter, der bor i ejerbolig, jf. ovenfor, og forskellen i fordelingen på spørgsmålet mellem de 52-62-årige og 67-77-årige er således heller ikke statistisk signifikant. Andelen, der har månedlige bruttoboligudgifter på 4.000 kr. eller mindre er større for de 82-97-årige (28 pct.) end for de 52-62-årige og 67-77-årige (henholdsvis 21 og 20 pct.). Modsat har de 52-62-årige oftere månedlige bruttoboligudgifter på over 10.000 kr. (21 pct.) end tilfældet er for de 67-77-årige og 82-97-årige, begge 17 pct.

Figur 3.14 Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, dvs. husleje før fradrag af eventuel boligstøtte/boligydelse? Respondenter, der bor i lejebolig. Særskilt for aldersgrupper. 2017. Procent.

Anm.: 52-62-årige: N = 937; 67-77-årige: N = 868; 82-97-årige: N = 330.

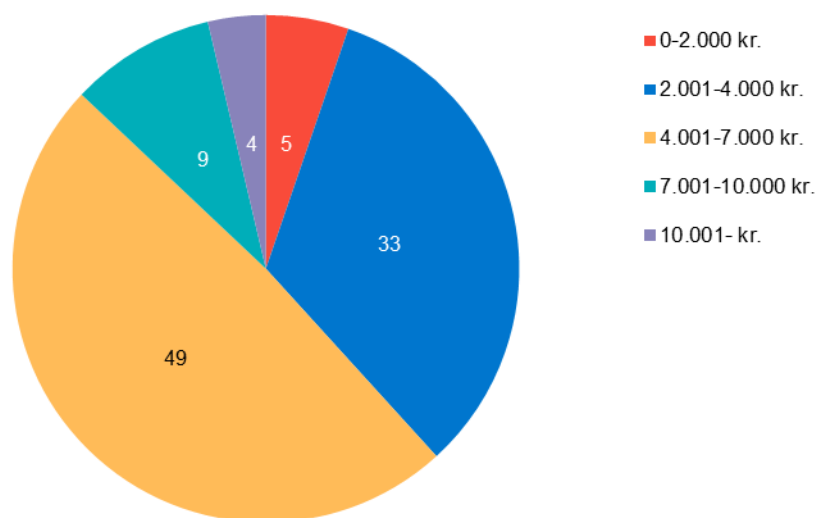
Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, dvs. husleje før fradrag af eventuel boligstøtte/boligydelse?" mellem aldersgrupper er testet parvis med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem aldersgruppen 52-62-årige og 67-77-årige er ikke statistisk signifikant. De øvrige parvise forskelle er statistisk signifikante.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

3.3.3 Respondenter, der bor i andelsbolig

Respondenter, der har oplyst at bo i andelsbolig, er blevet spurgt således: "Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, men medregnet renter og afdrag på boliglån og boligafgift til andelsboligforening?". Blandt de 6 pct. af samtlige respondenter i 2017, der bor i andelsbolig, har halvdelen (49 pct.) månedlige bruttoboligudgifter (uden varme, men medregnet renter og afdrag på boliglån og boligafgift til andelsboligforening) på mellem 4.000 og 7.000 kr., mens knap 4 ud af 10 (38 pct.) har månedlige bruttoboligudgifter for 4.000 kr. eller mindre. Kun 4 pct. har månedlige bruttoboligudgifter for over 10.000 kr., jf. Figur 3.15.

Figur 3.15 Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, men medregnet renter og afdrag på boliglån og boligafgift til andelsboligforening? Respondenter, der bor i andelsbolig. 2017. Procent.

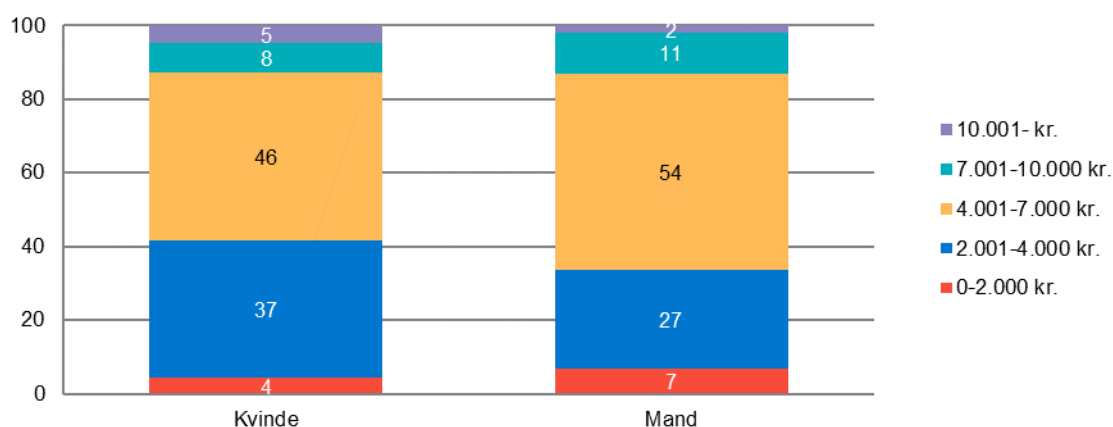

Anm.: N = 625.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

De kvinder og mænd, der bor i andelsbolig, fordeler sig forholdsvis forskelligt på de månedlige bruttoboligudgifter, jf. Figur 3.16. For både kvinder og mænd gælder, at godt 8 ud af 10 har månedlige bruttoboligudgifter i intervallet 2.000-7.000 kr., men blandt kvinder har 37 pct. månedlige bruttoboligudgifter for 2.001-4.000 kr. og 46 pct. for 4.001-7.000 kr., mens andelen er henholdsvis 27 og 54 pct. blandt mænd. For begge køn gælder desuden, at 13 pct. har månedlige bruttoboligudgifter for over 7.000, hvilket dækker over, at 8 pct. blandt kvinder har månedlige bruttoboligudgifter for 7.001-10.000 kr. og 5 pct. for over 10.000 kr., mens andelen er henholdsvis 11 og 2 pct. blandt mænd. Forskellen i fordelingen på spørgsmålet mellem kvinder og mænd er statistisk signifikant.

Figur 3.16 Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme men medregnet renter og afdrag på boliglån og boligafgift til andelsboligforening? Respondenter, der bor i andelsbolig. Særskilt for køn. 2017. Procent.

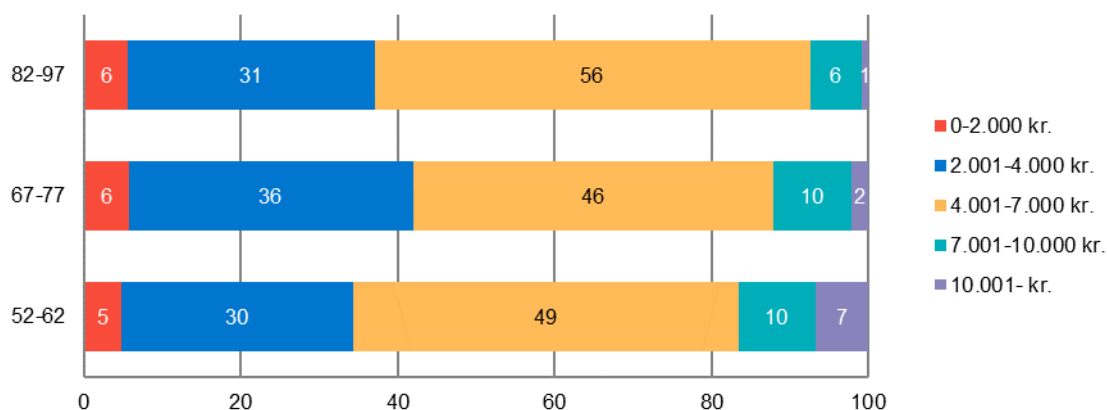
Anm.: Kvinder: N = 254; Mænd: N = 371.

Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, men medregnet renter og afdrag på boliglån og boligafgift til andelsboligforening?" mellem kvinder og mænd er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er statistisk signifikant.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Der er også visse forskelle i de månedlige bruttoboligudgifter, når vi deler dem op på aldersgrupper, for respondenter, der bor i andelsbolig, jf. Figur 3.17. Andelen, der har månedlige bruttoboligudgifter på 4.000 kr. eller mindre, er fx lidt større blandt de 67-77-årige (42 pct.) end blandt de 52-62-årige og 82-97-årige (henholdsvis 35 og 37 pct.). Forskellene er dog ikke så udtalte som for respondenter, der bor i ejerbolig, jf. ovenfor, og ingen af de tre parvise forskelle i fordelingen på spørgsmålet mellem aldersgrupper er statistisk signifikante. At ingen af forskellene er statistisk signifikante, kan dog også til dels skyldes, at datagrundlaget for de tre aldersgrupper er mere beskedent (52-62-årige: N = 236; 67-77-årige: N = 281; 82-97-årige: N = 108).

Figur 3.17 Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, men medregnet renter og afdrag på boliglån og boligafgift til andelsboligforening? Respondenter, der bor i andelsbolig. Særskilt for aldersgrupper. 2017. Procent.

Anm.: 52-62-årige: N = 236; 67-77-årige: N = 281; 82-97-årige: N = 108.

Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Hvor stor er din månedlige bruttoboligudgift uden varme, men medregnet renter og afdrag på boliglån og boligafgift til andelsboligforening?" mellem aldersgrupper er testet parvis med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau. Ingen af de parvise forskelle er statistisk signifikante.

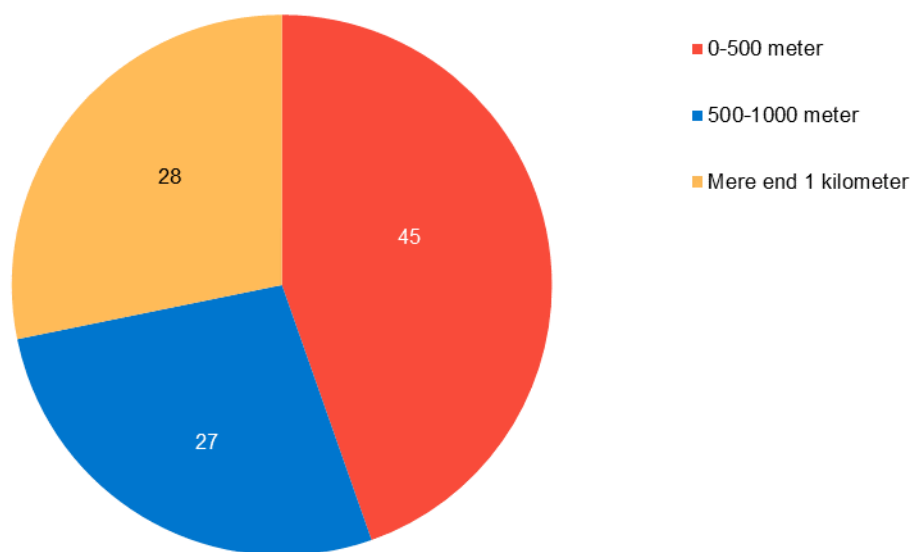
Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

3.4 Boligens afstand til dagligdags fornødenheder

De fleste danskere i alderen 52 år eller ældre bor ganske tæt på både dagligvarebutikker og offentlige transportmidler. Der er kun små forskelle på tværs af køn og aldersgrupper. Knap halvdelen har en dagligvarebutik inden for 500 meter, og ca. 70 pct. kan nå offentlige transportmidler inden for 500 meter.

Respondenterne, som har svaret, at de bor i enten en almindelig ejer-, leje- eller andelsbolig (99 pct. af respondenterne i 2017), er blevet spurgt til afstanden mellem deres bolig og forskellige dagligdags fornødenheder i form af dagligvarebutikker og offentlig transport. De er først blevet spurgt til følgende: "Hvor langt er der fra din bolig til nærmeste tilgængelige dagligvarebutik (købmand/supermarked)?" Figur 3.18 viser, at knap halvdelen, nemlig 45 pct., har svaret, at de har under 500 meter til nærmeste dagligvarebutik, mens de resterende 55 pct. fordeler sig ligeligt mellem at have 500-1.000 meter (27 pct.) og mere end 1 kilometer (28 pct.) til nærmeste dagligvarebutik.

Figur 3.18 Hvor langt er der fra din bolig til nærmeste tilgængelige dagligvarebutik (købmand/supermarked)? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten en almindelig ejer-, leje- eller andelsbolig. 2017. Procent.

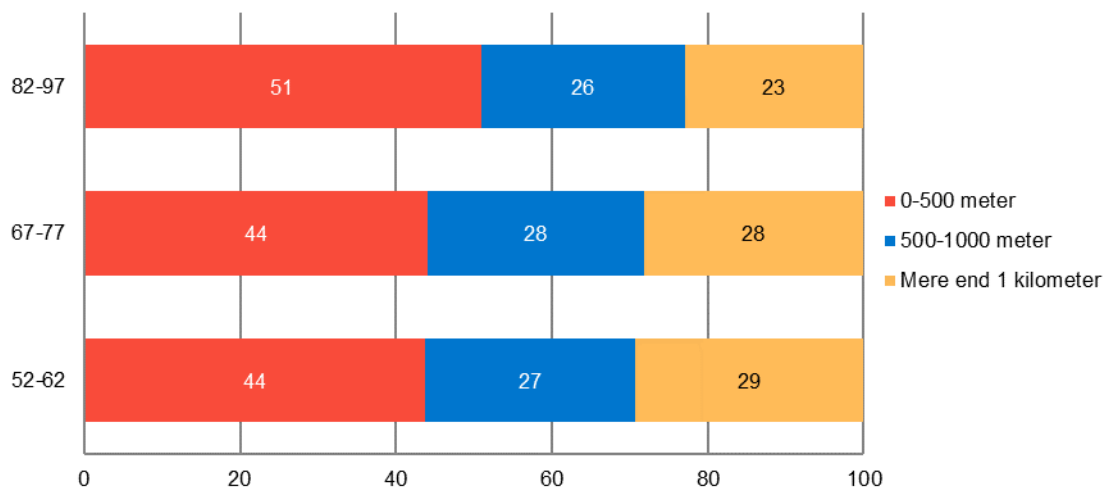
Anm.: N = 10.022.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Der viser sig kun at være marginale forskelle i fordelingen på spørgsmålet om afstanden til nærmeste tilgængelige dagligvarebutik mellem kvinder og mænd (ej vist). En lidt større andel af mænd (29 pct.) end kvinder (27 pct.) har mere end 1 kilometer til en dagligvarebutik, og lidt flere kvinder (hhv. 28 pct. og 45 pct.) end mænd (hhv. 26 pct. og 44 pct.) har enten 500-1000 meter eller 0-500 meter til en dagligvarebutik. Forskellen mellem mænd og kvinder er dog alligevel svagt statistisk signifikant.

Respondenter i aldersgruppen 82-97-årige adskiller sig statistisk signifikant fra de to øvrige aldersgrupper hvad angår afstanden til nærmeste tilgængelige dagligvarebutik, jf. Figur 3.19. De ældste har således oftere kort (0-500 meters) afstand til nærmeste tilgængelige dagligvarebutik, hvilket gælder halvdelen, nemlig 51 pct., mod 44 pct. for både respondenter i aldersgruppen 52-62-årige og 67-77-årige. Omvendt har de ældste sjældnere mere end 1 kilometer til nærmeste tilgængelige dagligvarebutik. Det gælder 23 pct. mod 29 og 28 pct. blandt henholdsvis de 52-62-årige og 67-77-årige.

Figur 3.19 Hvor langt er der fra din bolig til nærmeste tilgængelige dagligvarebutik (købmand/supermarked)? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten en almindelig ejer-, leje- eller andelsbolig. Særskilt for aldersgrupper. 2017. Procent.

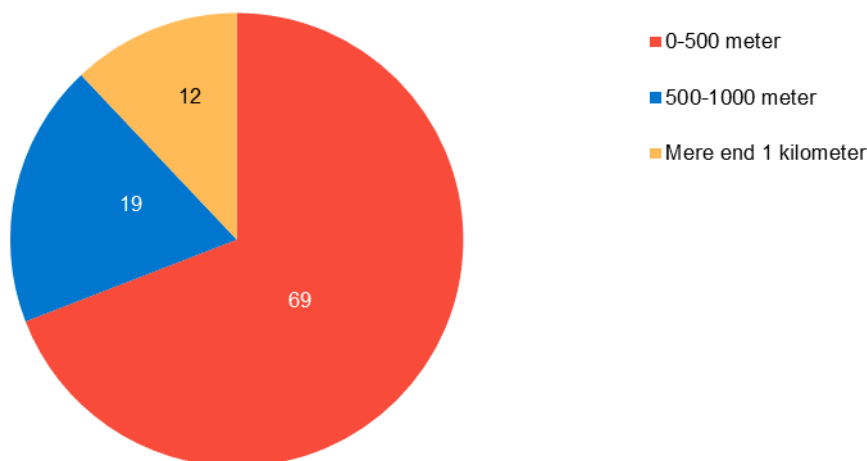
Anm.: 52-62-årige: N = 4.721; 67-77-årige: N = 4.293; 82-97-årige: N = 1.008.

Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Hvor langt er der fra din bolig til nærmeste tilgængelige dagligvarebutik (købmand/supermarked)?" mellem aldersgrupper er testet parvis med en chi²-test. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen mellem aldersgruppen 52-62-årige og 67-77-årige er ikke statistisk signifikant. De øvrige parvise forskelle er statistisk signifikante.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Respondenterne er ligeledes blevet spurgt til følgende: "Hvor langt er der fra din bolig til nærmeste tilgængelige offentlige transportmiddel?". Figur 3.20 viser svarfordelingen. Langt størstedelen af respondenterne, nemlig 69 pct., har svaret, at de har under 500 meter til nærmeste tilgængelige offentlige transportmiddel. Cirka hver femte (19 pct.) har svaret, at afstanden er 500-1.000 meter, mens 12 pct. har svaret, at afstanden er mere end 1 kilometer.

Figur 3.20 Hvor langt er der fra din bolig til nærmeste tilgængelige offentlige transportmiddel? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten en almindelig ejer-, leje- eller andelsbolig. 2017. Procent.

Anm.: N = 9.975.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Ligesom tilfældet var med afstanden til nærmeste tilgængelige dagligvarebutik, er der ingen nævneværdig forskel i fordelingen på spørgsmålet mellem kvinder og mænd, hvad angår afstanden til

nærmeste tilgængelige transportmiddel. Forskellen i fordelingen på spørgsmålet er således heller ikke statistisk signifikant (ej vist). Afstanden til det nærmeste tilgængelige offentlige transportmiddel adskiller sig også kun ganske lidt på tværs af aldersgrupper (ej vist).

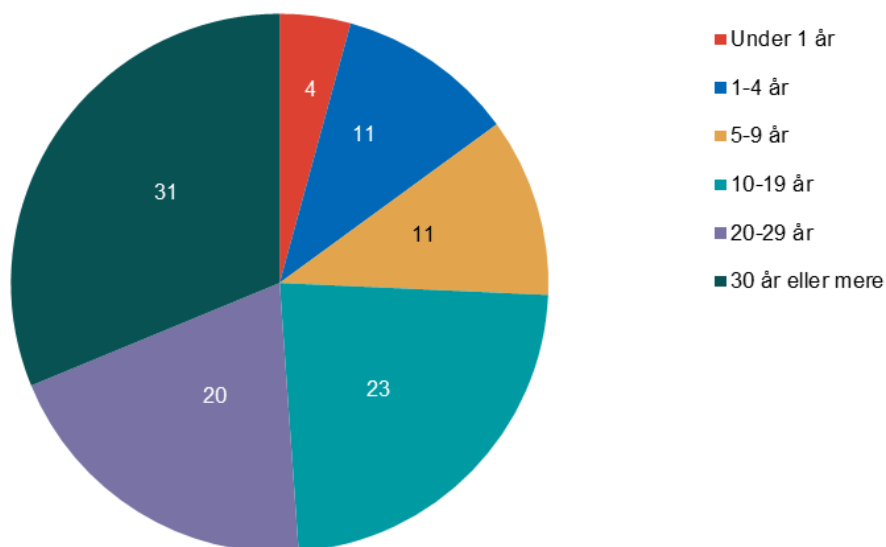
3.5 Flytning inden for de seneste 5 år og årsager hertil

Dette afsnit omhandler, hvor længe respondenterne har haft deres nuværende bolig, herunder om de er flyttet inden for de seneste 5 år og i så fald årsagerne hertil. Figur 3.21 viser, hvordan de respondenter, der har svaret, at de bor i enten en almindelig ejer-, leje- eller andelsbolig (99 pct. af respondenterne i 2017), fordeler sig på spørgsmålet "Hvor længe har du haft din [nuværende] bolig?".

Resultaterne tyder på, at de voksne i alderen 52 år og ældre bliver boende i den bolig, de har valgt tidligere i voksenlivet. De fleste respondenter på 52 år og ældre har således haft deres bolig i 20 år eller længere.

Knap hver tredje (31 pct.) har svaret, at de har haft deres bolig i 30 år eller mere, 20 pct., at de har haft deres bolig imellem 20 og 30 år, og 23 pct., at de har haft deres bolig imellem 10 og 20 år. Samlet set har 3 ud af 4 haft deres nuværende bolig i 10 år eller mere. Derimod har kun 4 pct. haft deres bolig i mindre end 1 år.

Figur 3.21 Hvor længe har du haft din bolig? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig. 2017. Procent.

Anm.: N = 10.025.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Der er kun marginale forskelle i fordelingen på spørgsmålet mellem kvinder og mænd (ej vist). Mens 5 pct. af kvinderne har boet i deres nuværende bolig i mindre end 1 år, gælder det 4 pct. af mændene. Omvendt har en lidt mindre andel af kvinderne boet i deres nuværende bolig i 30 år eller mere (31 mod 32 pct. blandt mænd). Forskellen i fordelingen på spørgsmålet mellem kvinder og mænd er svagt statistisk signifikant.

Fordelingen særskilt for aldersgrupper fremgår af Figur 3.22. Alle tre aldersgrupper adskiller sig statistisk signifikant fra hinanden. Der er særligt forskelle i andelen, der har boet i deres nuværende bolig i 30 år eller mere. Andelen er markant større blandt de 67-77-årige, hvor den er 43 pct. mod 37

pct. blandt de 82-97-årige og noget mindre, nemlig 20 pct., blandt de 52-62-årige, hvilket nok ikke er så overraskende, da sidstnævnte gruppe var ganske unge for 30 år siden. Til gengæld har respondenter i aldersgruppen 52-62-årige oftere boet i deres nuværende bolig i 10-19 og 20-29 år (begge 26 pct.) end respondenter i de to øvrige aldersgrupper (20 og 15 pct. henholdsvis 24 og 14 pct.).

Figur 3.22 Hvor længe har du haft din bolig? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig. Særskilt for aldersgrupper. 2017. Procent.

Anm.: 52-62-årige: N = 4.722; 67-77-årige: N = 4.293; 82-97-årige: N = 1.010.

Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Hvor længe har du haft din bolig?" mellem aldersgrupper er testet parvis med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau. Alle tre parvise forskelle er statistisk signifikante.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Forskellene mellem aldersgrupper følger ikke et bestemt mønster, hvilket tyder på en blanding af kohorte- og alderseffekter, formodentlig kombineret med forskellige faktorer, der påvirker flytteaktivitet, såsom privatøkonomi, helbred og familiesituation. Resultaterne tyder på, at de yngre kohorter har en noget mere mobil livsstil, hvad angår bolig: en tredjedel er flyttet inden for de seneste 10 år. Resultaterne tyder også på, at næsten halvdelen af de ældste respondenter er flyttet i deres 60'ere eller 70'ere. Respondenterne i den midterste aldersgruppe (67-77-årige) udgør dem, der mest tydeligt har haft deres boliger i lang tid.

For at komme spørgsmålet om eventuelle alderseffekter nærmere har vi foretaget en logistisk regression, der undersøger sammenhængen mellem alder og sandsynligheden for at have haft ens nuværende bolig i mindre end 5 år (med andre ord sandsynligheden for at være flyttet inden for de seneste 5 år) *isoleret set*. Vi undersøger altså denne sammenhæng ved samtidig at holde betydningen af en række øvrige (baggrunds)karakteristika fast, herunder økonomisk formåen via inddragelse af en registervariabel for disponibel indkomst fra Danmarks Statistik, jf. afsnit 2.2.2.

Tabel 3.1 viser, at selv efter kontrol for betydningen økonomisk formåen m.m., er der "alt andet lige" en sammenhæng mellem alder og sandsynlighed for at være flyttet inden for de seneste 5 år. Denne sandsynlighed er "alt andet lige" henholdsvis større blandt de yngste ældre, de 52- og 57-årige (regressionskoefficienten er således i begge tilfælde positiv og statistisk signifikant), og mindre blandt de ældste ældre, de 77-, 82- og 87-97-årige (regressionskoefficienten er således i alle tre tilfælde negativ og statistisk signifikant), sammenlignet med flytteaktiviteten blandt de 67-årige (referencekategorien). Derudover finder vi, at den disponible indkomst er svagt positivt associeret med sandsynligheden for at være flyttet inden for de seneste 5 år. Ligeledes er det at være separeret/fra-

skilt eller enke/enkemand (sammenlignet med at være gift) stærkt positivt associeret med sandsynligheden for at være flyttet, og disse sammenhænge er stærkt statistisk signifikante. Omvendt er der en stærkt negativ statistisk signifikant sammenhæng mellem (p.t.) at bo i ejerbolig og sandsynligheden for at være flyttet inden for de seneste 5 år.

Tablet 3.1 Regressionskoefficienter på baggrund af binomial logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være flyttet inden for de seneste 5 år. Respondenter i 2017.

	Koefficient	Sign.
<i>Alder (reference = 67 år)</i>		
52 år	0,5004	***
57 år	0,2699	*
62 år	0,0912	
72 år	-0,1792	
77 år	-0,3238	*
82 år	-0,4047	**
87-97 år	-0,4055	*
<i>Køn (reference = mand)</i>		
Kvinde	-0,0752	
<i>Civilstand (reference = gift/i registreret partnerskab¹)</i>		
Separeret/fraskilt	0,6398	***
Enke/enkemand	0,5558	***
Aldrig gift	-0,0212	
<i>Sambostatus (reference = bor sammen med nogen)</i>		
Bor alene	-0,1319	
<i>Boligtype (reference = bor i andet end ejerbolig)</i>		
Bor i ejerbolig	-1,7519	***
<i>Selvvurderet helbred (reference = godt/meget godt)</i>		
Nogenlunde	-0,0615	
Dårligt/Meget dårligt	0,1064	
<i>Disponibel indkomst</i>		
Konstant	2,70×10 ⁻⁷	*
	-0,9330	***

Anm.: N = 10.012.

* = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau.

Note: ¹ Registreret partnerskab svarer til samlevende.

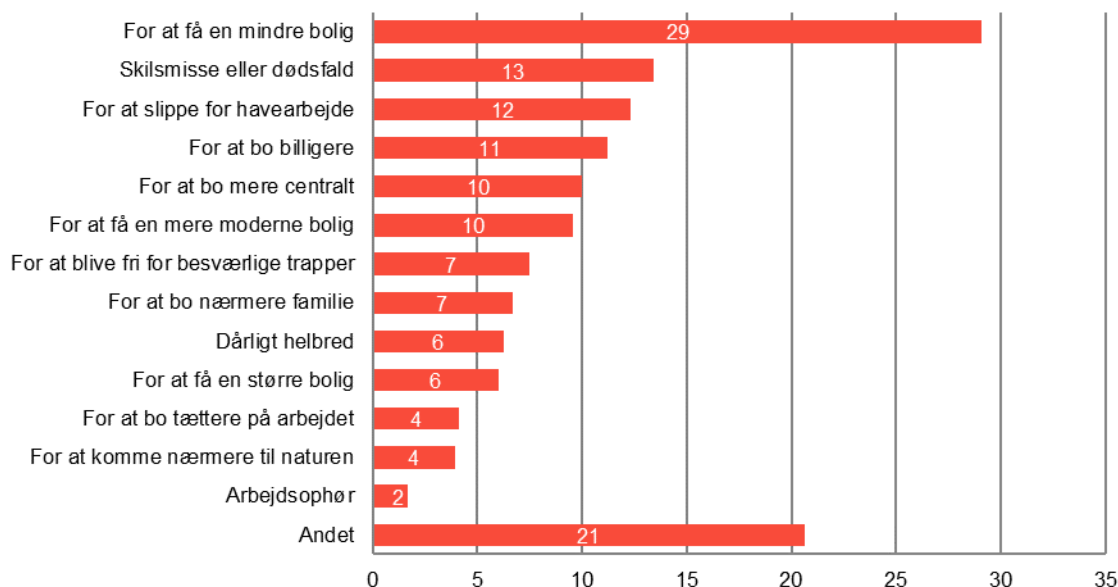
Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Årsager til at være flyttet kan give yderligere forklaringer på, hvad der driver flytteaktivitet i det sene voksenliv og i forskellige livsfaser. Ældredatabasens respondenter, der har svaret, at de har haft deres nuværende bolig i mindre end 5 år, dvs. at de er flyttet inden for de seneste 5 år, er efterfølgende blevet spurgt til grunden(e) til flytning. Hver respondent har kunnet angive mere end én grund.

Den klart hyppigst angivne grund er svaret "for at få en mindre bolig". Det har 3 ud af 10 (29 pct.) oplyst. Derefter følger lige efter hinanden: "skilsmisse eller dødfald" (13 pct.), "for at slippe for havearbejde" (12 pct.), "for at bo billigere" (11 pct.), "for at bo mere centralt" og "for at få en mere moderne

bolig" (begge 10 pct.) og så fremdeles. Godt hver femte (21 pct.) har desuden angivet en anden årsag til flytning.

Figur 3.23 Hvad er grunden til, at du er flyttet ...? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig, og som er flyttet inden for de seneste 5 år. 2017. Procent.

Anm.: N = 1.499.

Hver respondent har kunnet angive mere end én grund til flytning, hvorfor procentandelene summer til mere end 100.

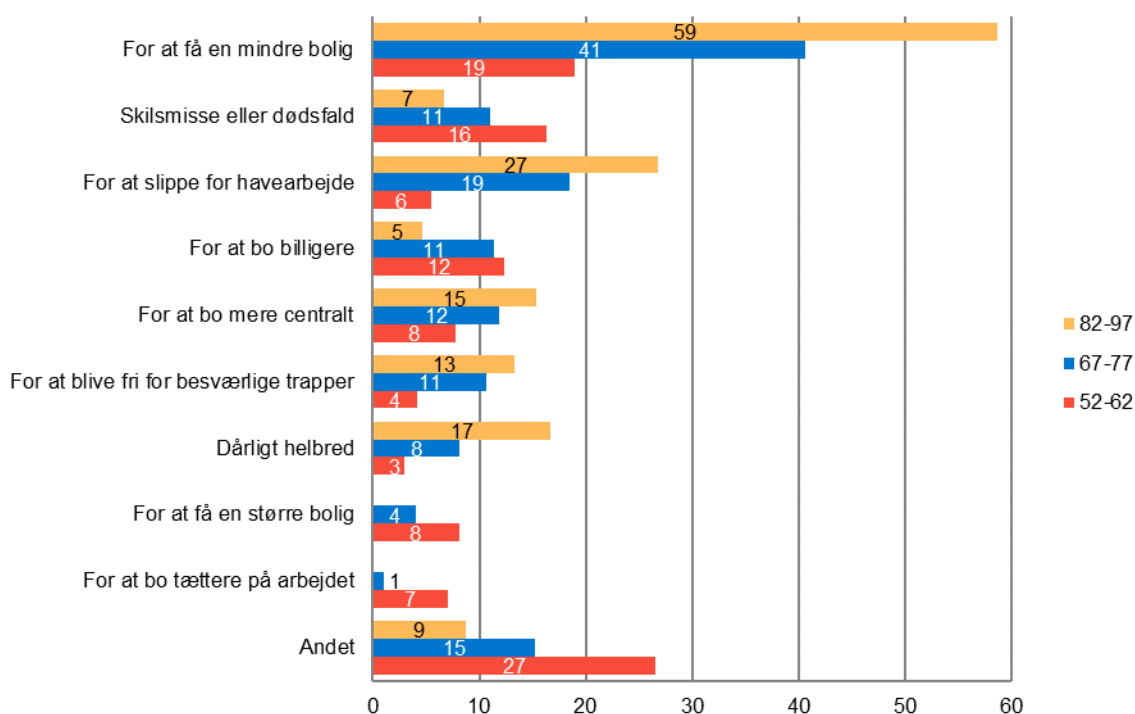
Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Der er ingen nævneværdige (eller statistisk signifikante) forskelle mellem kvinder og mænd, hvad angår årsager til at være flyttet inden for de seneste 5 år (ej vist).

Det er der til gengæld, når årsagerne til at være flyttet deles op på aldersgrupper, jf. Figur 3.24. Kun årsager, hvor der er statistisk signifikante forskelle mellem én eller flere af de tre aldersgrupper, er vist i figuren. De primære årsager til flytning blandt de ældste, de 82-97-årige, adskiller sig på stort set alle punkter fra de øvrige aldersgrupper. Resultaterne tyder på, at den ældste aldersgruppes flytninger i høj grad drives af dalende funktionsevne og af helbredsmæssige årsager. De 82-97-årige angiver markant oftere "for at få en mindre bolig", "for at slippe for havearbejde", "for at slippe for besværlige trapper" og "dårligt helbred", som årsager til at være flyttet sammenlignet med de to øvrige aldersgrupper, hvor de yngste, de 52-62-årige, sjældnest angiver disse årsager. De 82-97-årige og 52-62-årige adskiller sig generelt mest fra hinanden, hvad angår årsagerne til flytning.

Blandt den yngste aldersgruppe er der flere, der angiver dødsfald eller skilsmisse som en årsag (16 pct.). De yngste angiver også oftere uspecificeret "anden årsag" til deres flytning (27 pct.).

Figur 3.24 Hvad er grunden til, at du er flyttet? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig, og som er flyttet inden for de seneste 5 år. 2017. Særskilt for aldersgrupper. Procent.

Anm.: 52-62-årige: N = 798; 67-77-årige: N = 551; 82-97-årige: N = 150.

Hver respondent har kunnet angive mere end én årsag til flytning, hvorfor procentandelene inden for hver aldersgruppe summer til mere end 100.

Fordelingen på aldersgruppen 82-97-årige er ikke vist for to af de ovennævnte årsager af diskretionshensyn.

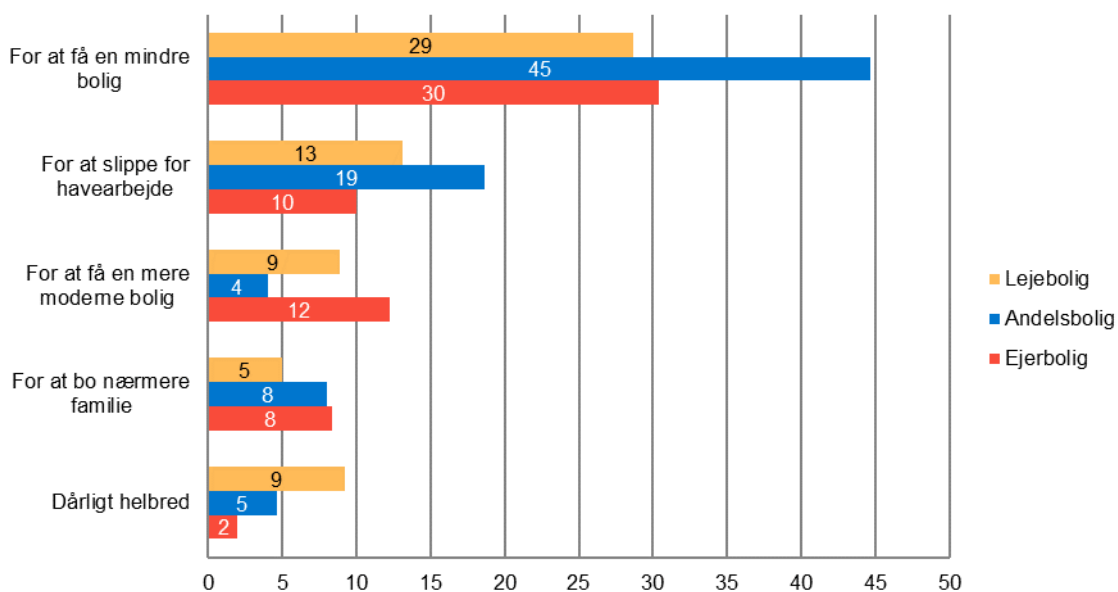
Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Hvad er grunden til, at du er flyttet?" på tværs af de tre aldersgrupper er testet med en χ^2 -test for hver enkelt grund. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau.

Kun årsager, hvor der er statistisk signifikant forskel mellem én eller flere af de tre aldersgrupper, er vist i figuren.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Vi har desuden set på, om der er forskelle i årsagerne til at være flyttet på tværs af respondenter, hvis nuværende bolig er henholdsvis en ejer-, andels- og lejebolig, jf. Figur 3.25. Kun årsager, hvor der er statistisk signifikante forskelle mellem én eller flere af de tre boligtyper, fremgår af figuren. Det viser sig, at dem, der oftest er flyttet for at få en mindre bolig, er dem, der (nu) bor i andelsbolig. Det gælder således 45 pct. af respondenterne i denne gruppe mod 29-30 pct. blandt dem, der (nu) bor i ejer- og lejebolig. Forskellen er statistisk signifikant. Det er også oftest dem, der bor i andelsbolig, der angiver det at slippe for havearbejde som årsag til at være flyttet (19 pct. mod henholdsvis 10 og 13 pct. blandt dem, der bor i ejer- og lejebolig). Forskellen mellem dem, der bor i andelsbolig, og de to øvrige grupper er statistisk signifikant. Respondenter, der bor i ejerbolig, oplyser statistisk signifikant oftere end de to øvrige grupper, at de er flyttet for at få en mere moderne bolig. Det gælder således 13 pct. mod henholdsvis 9 pct. og 4 pct. blandt dem, der bor i leje- og andelsbolig. Også forskellen mellem de to sidstnævnte grupper er statistisk signifikant. Respondenter, der bor i ejerbolig, oplyser også statistisk signifikant oftere, at de er flyttet for at komme nærmere familie end respondenter, der bor i lejebolig (andelen er henholdsvis 8 og 5 pct.). Omvendt er respondenter, der bor i lejebolig, oftere flyttet som følge af dårligt helbred. Det drejer sig om 9 pct. mod 2 pct. blandt dem, der bor i ejerbolig. Forskellen er statistisk signifikant.

Figur 3.25 Hvad er grunden til, at du er flyttet? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig, og som er flyttet inden for de seneste 5 år. 2017. Særskilt for nuværende boligtype. Procent.

Anm.: Ejerbolig: N = 798; Andelsbolig: N = 551; Lejebolig: N = 150.

Hver respondent har kunnet angive mere end én årsag til flytning, hvorfor procentandelene inden for hver boligtype summer til mere end 100.

Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Hvad er grunden til, at du er flyttet?" på tværs af de tre boligtyper er testet med en χ^2 -test for hver enkelt grund. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau.

Kun årsager, hvor der er statistisk signifikant forskel mellem én eller flere af de tre boligtyper, er vist i figuren.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

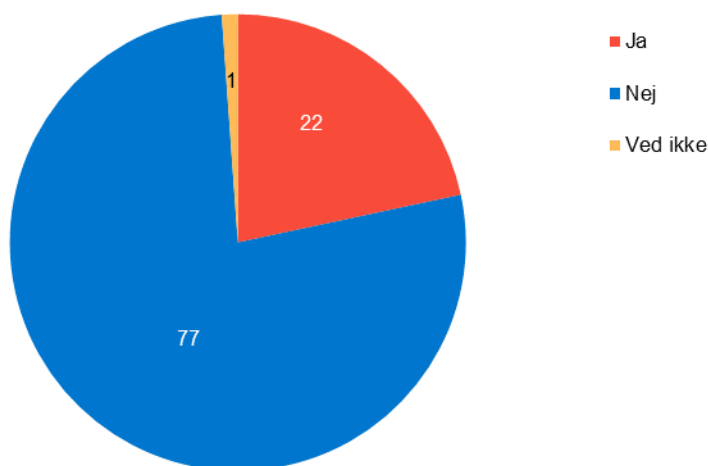
4 Fremtidige boligønsker

I dette afsnit behandler vi de fremtidige boligønsker blandt voksne i alderen 52 år og ældre i Danmark i 2017. Vi undersøger, i hvilket omfang voksne i alderen 52 og derover overvejer at flytte inden for de næste 5 år samt begrundelserne for eventuelle ønsker om flytning. Vi undersøger desuden de ældres svar på nogle specifikke spørgsmål til den fremtidige boligs placering og type.

4.1 Flytteovervejelser

Selvom resultaterne i det forrige kapitel viste, at mange ældre er flyttet, og at der finder en betydelig flytteaktivitet sted i alderen 60-70 år, er det kun et fåtal, der angiver, at de overvejer at flytte. Respondenterne, som har svaret "ja" til, at de bor i enten ejer-, lejer- eller andelsbolig (99 pct. af respondenterne i 2017), er således blevet spurgt: "Overvejer du at flytte inden for de næste 5 år?" Det store flertal (77 pct.) har svaret "nej", mens 22 pct. har svaret "ja". Den sidste ene procent har svaret "ved ikke"⁹ til, om de overvejer at flytte, jf. Figur 4.1.

Figur 4.1 Overvejer du at flytte inden for de næste 5 år? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig. 2017. Procent.

Anm.: N = 10.024

"Ved ikke"-svar er medtaget i opgørelsen for dette spørgsmål, da antallet af "ved ikke"-svar er N = 113.

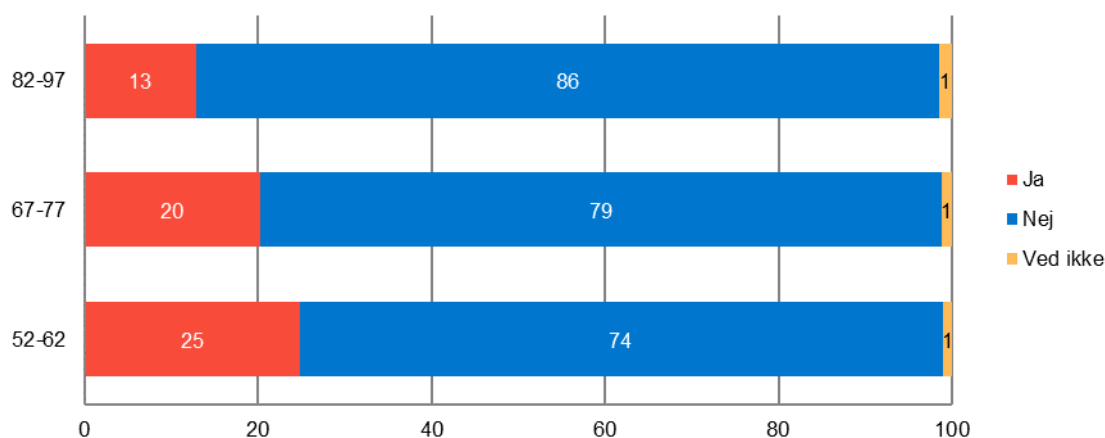
Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Der er ingen nævneværdig (eller statistisk signifikant) forskel i fordelingen mellem kvinder og mænd, hvad angår overvejelser om at flytte inden for de næste 5 år (ej vist).

Derimod har alderen en betydning for flytteplaner. Figur 4.2 viser, at jo ældre, jo sjældnere overvejer man at flytte inden for de næste 5 år. Således overvejer hver fjerde respondent (25 pct.) i aldersgruppen 52-62-årige at flytte inden for de næste 5 år, mens det gælder hver femte (20 pct.) i aldersgruppen 67-77-årige og 13 pct. blandt de 82-97-årige. Forskellene er statistisk signifikante. At forholdsvis få ældre voksne overvejer at flytte, og at andelen er faldende med alderen, skyldes muligvis, at mange, særligt blandt de ældste ældre, allerede har truffet et boligvalg, der passer til at blive gammel.

⁹ "Ved ikke"-svar er medtaget i opgørelsen for dette spørgsmål, da antallet af "ved ikke"-svar er N = 113.

Figur 4.2 Overvejer du at flytte inden for de næste 5 år? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig. Særskilt for aldersgrupper. 2017. Procent.

Anm.: 52-62-årige: N = 4.720; 67-77-årige: N = 4.294; 82-97-årige: N = 1.010.

Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Overvejer du at flytte inden for de næste 5 år?" mellem aldersgrupper er testet parvis med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau. Alle tre parvise forskelle er statistisk signifikante.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Vi har foretaget en logistisk regression for at undersøge, om de aldersmæssige forskelle, hvad angår tilbøjeligheden til at overveje at flytte gælder "alt andet lige", det vil sige også efter, at der er taget højde for betydningen af en række øvrige (baggrunds)karakteristika, herunder økonomisk formåen via inddragelse af en registervariabel for disponibel indkomst fra Danmarks Statistik, jf. afsnit 2.2.2.

Vi finder, jf. Tabel 4.1, at dette er tilfældet. Sandsynligheden for at overveje at flytte inden for de næste 5 år er således "alt andet lige" henholdsvis større blandt de yngste ældre, de 52-årige (regressionskoefficienten er positiv og statistisk signifikant), og mindre blandt de ældste ældre, de 82- og 87-97-årige (regressionskoefficienten er således i begge to tilfælde negativ og statistisk signifikant), sammenlignet med de 67-årige (referencekategorien). Foruden alder har det at være separat/fraskilt (sammenlignet med at være gift) en statistisk signifikant positiv sammenhæng med sandsynligheden for at overveje at flytte inden for de næste 5 år. Det samme gælder (p.t.) at bo i ejerbolig frem for en anden type bolig og at have et dårligt helbred sammenlignet med et godt helbred.

Tabel 4.1 Regressionskoefficienter på baggrund af binomial logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at overveje at flytte inden for de næste 5 år. Respondenter i 2017.

	Koefficient	Sign.
<i>Alder (reference = 67 år)</i>		
52 år	0,3026	***
57 år	0,1639	
62 år	0,1546	
72 år	-0,0192	
77 år	-0,1489	
82 år	-0,3665	**
87-97 år	-0,9756	***
<i>Køn (reference = mand)</i>		

	Koefficient	Sign.
Kvinde	-0,0330	
<i>Civilstand (reference = gift/i registreret partnerskab¹)</i>		
Separeret/fraskilt	0,2757	**
Enke/enkemand	0,0647	
Aldrig gift	0,1864	
<i>Sambostatus (reference = bor sammen med nogen)</i>		
Bor alene	0,0759	
<i>Boligtype (reference = bor i andet end ejerbolig)</i>		
Bor i ejerbolig	0,2040	**
<i>Selvvurderet helbred (reference = godt/meget godt):</i>		
Nogenlunde	0,0677	
Dårligt/Meget dårligt	0,3391	***
<i>Disponibel indkomst</i>		
Konstant	-1,41×10 ⁻⁸	***

Anm.: N = 9.897.

* = signifikant på et 5-procents-niveau, ** = signifikant på et 1-procents-niveau og *** = signifikant på et 0,1-procents-niveau.

Note: ¹ Registreret partnerskab svarer til samlevende.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

4.2 Flytteovervejelser over tid

Det er imidlertid svært at vurdere, hvorvidt forskellen i andelen, der overvejer at flytte inden for de næste 5 år, i overvejende grad afspejler en alderseffekt eller en kohorteeffekt. I det forrige kapitel viste vi, at respondenterne i den yngste aldersgruppe havde en mere mobil livsstil, og at 25 pct. af dem overvejer at flytte inden for de kommende år (jf. Figur 4.2), hvilket kunne afspejle en kohortetendens. Man kan analysere dette nærmere ved at undersøge, hvordan flytteønsker har udviklet sig over tid blandt mennesker, der er på samme alderstrin, men på forskellige tidspunkter, fx sammenligner vi de 77-årige på tværs af Ældredatabasens fem bølger.

Spørgsmålet om overvejelser om at flytte er således også blevet stillet i alle de tidligere bølger af Ældredatabasen. Figur 4.3 viser udviklingen i andelen, der har svaret "ja" til, at de overvejer at flytte inden for de næste 5 år, for årene 1997, 2002, 2007, 2012 og 2017 og særskilt for alder. For 2017 er andelen dog ikke vist for de 92- og 97-årige af diskretionshensyn.

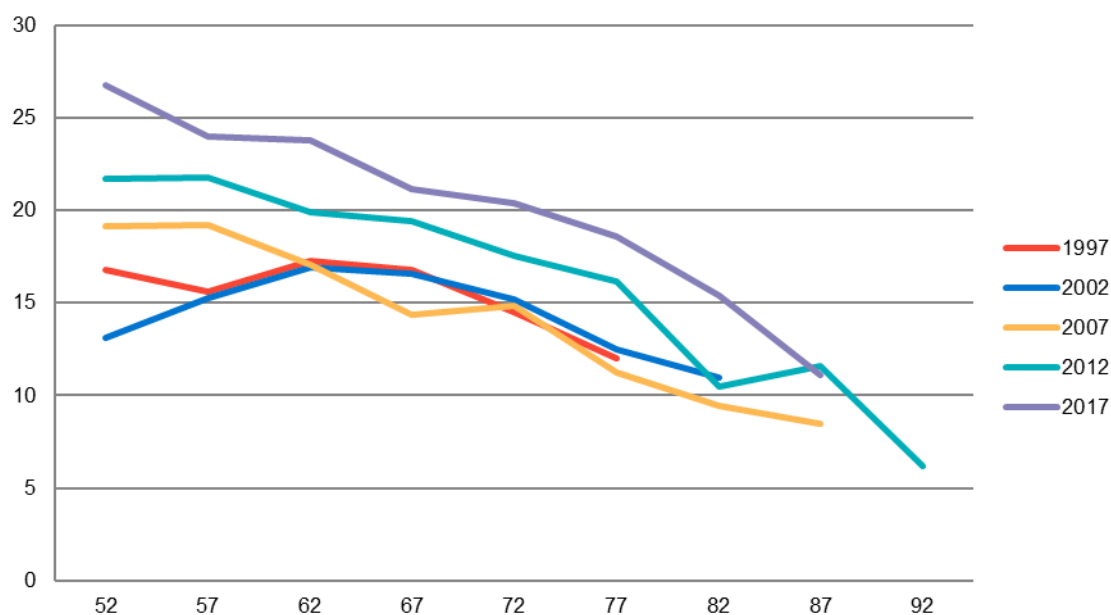
Det gælder for de fleste aldre, at der er "positive" kohorteforskelle i den forstand, at andelen i bestemte aldre, der overvejer at flytte inden for de næste 5 år, stiger på tværs af Ældredatabasens bølger. Stigningen ses særligt mellem de seneste tre bølger. Andelen, der overvejer at flytte inden for de næste 5 år, er således på tværs af alle aldre (på nær de 87-årige) steget fra 2007 til 2012 og igen fra 2012 til 2017. Grafen for 2017 ligger således på tværs af aldre et niveau over grafen for 2012 (med undtagelse af de 87-årige, hvor de to grafer er sammenfaldende), og grafen for 2012 ligger igen et niveau over grafen for 2007.

For de 52-årige ses en stigning mellem alle Ældredatabasens bølger. I 1997 overvejede således 13 pct. af de 52-årige at flytte inden for de næste 5 år, mens andelen af de 52-årige var steget til 17 pct. i 2012, til 19 pct. i 2007, til 22 pct. i 2012 og endelig til 24 pct. i 2017. Som et andet eksempel

kan nævnes, at andelen blandt de 67-årige, der overvejer at flytte inden for de næste 5 år, var 14 pct. i 2007, 19 pct. i 2012 og 21 pct. i 2017. Blandt de 77-årige var det 11, 16 og 19 pct. i henholdsvis 2007, 2012 og 2017.

Analysen tyder på, at der er en overordnet tendens til, at flytteovervejelserne mindskes med alderen, hvilket blev bekræftet i regressionsanalysen i afsnit 4.1. Samtidig er der dog en kohorteeffekt, som gør, at en lidt større andel af hver ny kohorte har overvejelser om at flytte i det sene voksenliv.

Figur 4.3 Overvejer du at flytte inden for de næste 5 år? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig. Særskilt for alder. 1997, 2002, 2007, 2012 og 2017. Procent.

Anm.: 1997: N = 5.834; 2002: N = 8.207; 2007: N = 9.633; 2012: N = 9.965; 2017: N = 10.024.

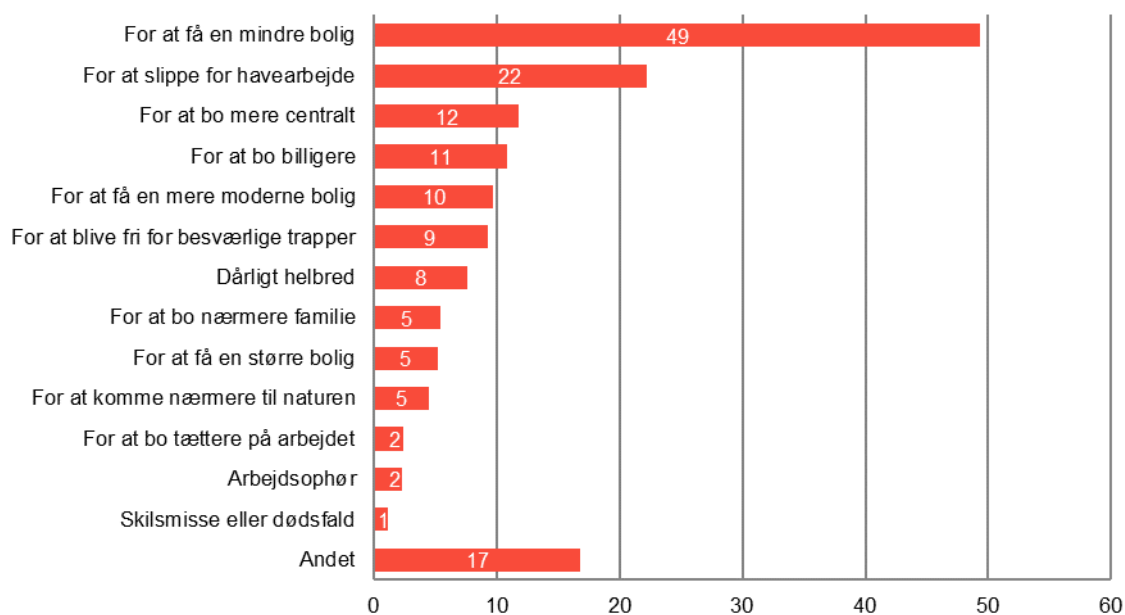
Aldrene 82, 87, 92 og 97 år findes ikke for 1997. Aldrene 87, 92 og 97 år findes ikke for 2002. Aldrene 92 og 97 år findes ikke for 2007, og alderen 97 år findes ikke for 2012. Aldrene 92 og 97 år er ikke vist for 2017 af diskretionshensyn.

Kilde: Ældredatabasens 1.-5. bølge (hhv. 1997, 2002, 2007, 2012 og 2017).

4.3 Årsager til flytteovervejelser

De respondenter, der har svaret, at de overvejer at flytte inden for de næste 5 år, er efterfølgende blevet spurgt til grunden(e) til overvejelser om fremtidig flytning. Hver respondent har kunnet angive mere end én grund. Halvdelen af respondenterne (49 pct.) oplyser, at det er "for at få en mindre bolig". Godt hver femte har svaret "for at slippe for havearbejde" (22 pct.). Dernæst følger "for at bo mere centralt" (12 pct.), "for at bo billigere" (11 pct.) og "for at få en mere moderne bolig (10 pct.) og så fremdeles.

Figur 4.4 Hvad er grunden til, at du overvejer at flytte? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig, og som overvejer at flytte inden for de næste 5 år. 2017. Procent.

Anm.: N = 2.169.

Hver respondent har kunnet angive mere end én grund til overvejelse om flytning, hvorfor procentandelene summer til mere end 100.

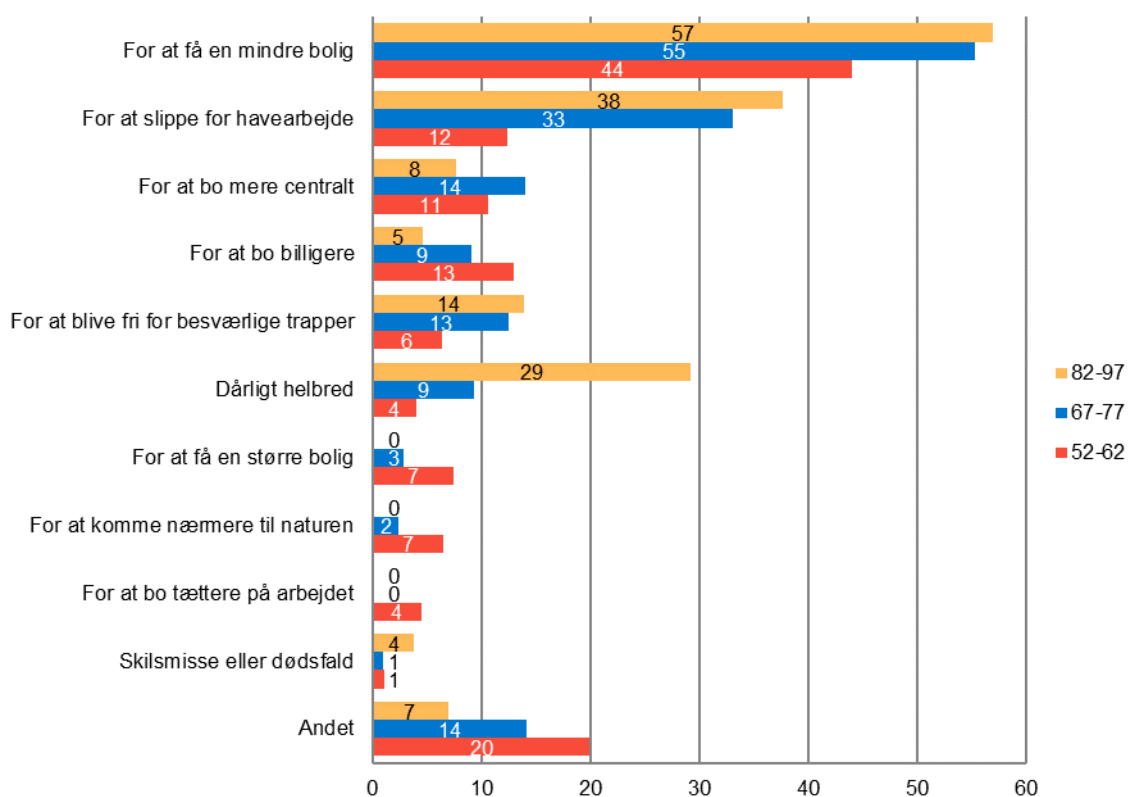
Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Forskellene mellem kvinder og mænd, hvad angår årsager til at overveje at flytte inden for de næste 5 år, er generelt meget små, og kun to af forskellene er statistisk signifikante: Kvinder angiver oftere end mænd "for at blive fri for besværlige trapper" (11 mod 7 pct.), og mænd angiver oftere end kvinder "for at få en større bolig" (7 mod 4 pct.) (ej vist).

Det er der til gengæld, når årsagerne til at være flyttet deles op på aldersgrupper, jf. Figur 3.24. Kun grunde, hvor der er statistisk signifikant forskel på tværs af de tre aldersgrupper, er vist i figuren. De primære årsager til flytning blandt de ældste, 82-97-årige, adskiller sig på stort set alle punkter fra de øvrige aldersgrupper. De 82-97-årige angiver markant oftere "for at få en mindre bolig", "for at slippe for havearbejde", "for at slippe for besværlige trapper" og "dårligt helbred", som årsager til at være flyttet sammenlignet med de to øvrige aldersgrupper, hvor de yngste, de 52-62-årige, sjældnest angiver disse årsager. De 82-97-årige og 52-62-årige adskiller sig generelt mest fra hinanden, hvad angår årsagerne til flytning.

Det er nogle af de samme årsager, der går igen, når vi ser på de primære årsager til overvejelser om flytning som årsagerne til faktisk flytning inden for de seneste 5 år blandt de ældste, 82-97-årige, jf. en sammenligning af Figur 4.5 med Figur 3.24. De 82-97-årige adskiller sig således især fra de to øvrige aldersgrupper ved markant oftere at angive årsagerne "dårligt helbred", mens de sammen med aldersgruppen 67-77-årige adskiller sig fra de 52-62-årige ved oftere at angive årsagerne "for at få en mindre bolig" og "for at slippe for havearbejde".

Figur 4.5 Hvad er grunden til, at du overvejer at flytte? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig, og som overvejer at flytte inden for de næste 5 år. Særskilt for aldersgrupper. 2017. Procent.

Anm.: 52-62-årige: N = 1.169; 67-77-årige: N = 870; 82-97-årige: N = 130.

Hver respondent har kunnet angive mere end én grund til overvejelse om flytning, hvorfor procentandelene inden for hver aldersgruppe summer til mere end 100.

Kun grunde, hvor der er statistisk signifikant forskel på tværs af de tre aldersgrupper, er vist i figuren.

Fordelingen på aldersgruppen 82-97-årige er ikke vist for fire af de ovennævnte grunde, og aldersgruppen 67-77-årige er ikke vist for én af de ovennævnte grunde af diskretionshensyn.

Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Hvad er grunden til, at du overvejer at flytte?" på tværs af de tre aldersgrupper er testet med en χ^2 -test for hver enkelt grund. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau.

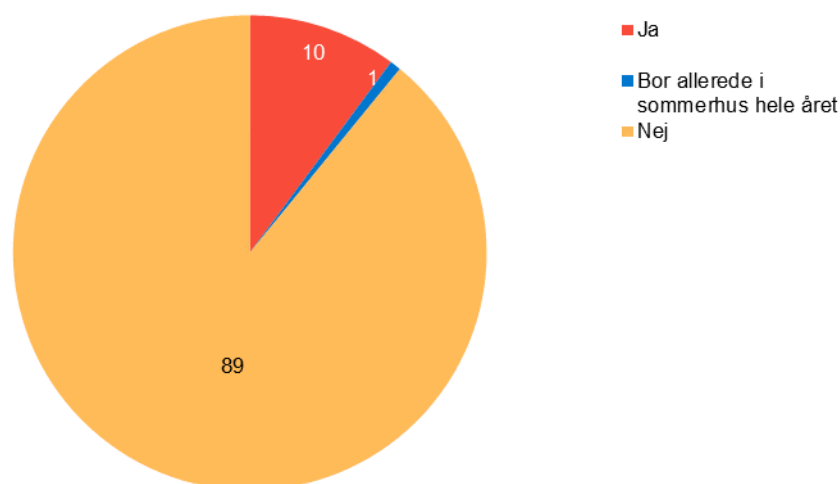
Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

4.4 Overvejelser om nye boligformer

4.4.1 At flytte i sommerhus

Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig, og som overvejer at flytte inden for de næste 5 år (22 pct. af respondenterne i 2017), er blevet spurgt, om de overvejer at flytte i sommerhus og bo der hele året. Det er kun hver tiende (10 pct.), der svarer "ja" til dette, mens 1 pct. oplyser, at de allerede bor i sommerhus hele året, jf. Figur 4.6.

Figur 4.6 Overvejer du at flytte i sommerhus og bo der hele året? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig, og som overvejer at flytte inden for de næste 5 år. 2017. Procent.

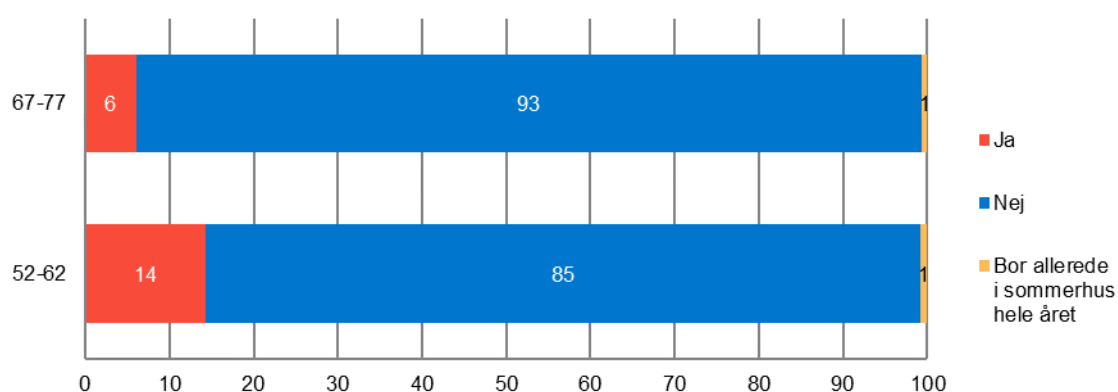
Anm.: N = 2.123.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Der er ingen nævneværdig (eller statistisk signifikant) forskel i fordelingen på spørgsmålet mellem kvinder og mænd (ej vist).

Figur 4.7 viser fordelingen på spørgsmålet på tværs af aldersgrupper. Aldersgruppen 82-97-årige er dog udeladt af diskretionshensyn. Der er en statistisk signifikant større andel blandt de 52-62-årige, der svarer "ja" til, at de overvejer at flytte i sommerhus og bo der hele året (14 pct.), end tilfældet er blandt de 67-77-årige (6 pct.).

Figur 4.7 Overvejer du at flytte i sommerhus og bo der hele året? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig, og som overvejer at flytte inden for de næste 5 år. Særskilt for aldersgrupper. 2017. Procent.

Anm.: 52-62-årige: N = 1.137; 67-77-årige: N = 857.

Fordelingen på aldersgruppen 82-97-årige er ikke vist af diskretionshensyn.

Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Overvejer du at flytte i sommerhus og bo der hele året?" mellem de to aldersgrupper er testet med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau. Forskellen er statistisk signifikant.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

4.4.2 At flytte til udlandet

Respondenterne er også blevet spurgt til, om de overvejer at flytte til udlandet og bo der hele året. Kun hver tyvende (5 pct.) svarer "ja" (ej vist). Lidt flere kvinder (7 pct.) end mænd (4 pct.) overvejer at flytte til udlandet og bo der hele året (ej vist). Forskellen er statistisk signifikant.

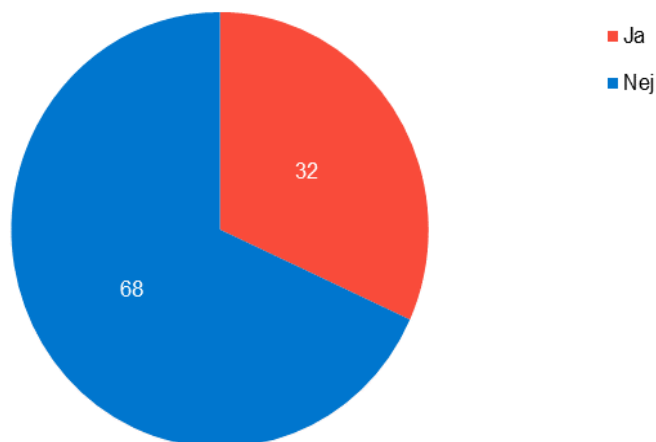
Det er især de yngste respondenter, der overvejer at flytte til udlandet (ej vist). En statistisk signifikant større andel blandt de 52-62-årige svarer, at de overvejer at flytte til udlandet og bo der hele året (8 pct.), end tilfældet er blandt de 82-97-årige (2 pct.).

4.4.3 At flytte i et seniorbofællesskab

Selvom kun få danskere i dag bor i seniorfællesskaber, som vist i det forrige kapitel, er der tilsyneladende en stor interesse for bofællesskaber.

De respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig, og som ikke allerede bor i bofællesskab, er blevet spurgt til, om de kunne tænke sig at bo i bofællesskab med nogen på deres egen alder, hvor alle har deres egen bolig, og hvor der er lokaler til fælles aktiviteter. En tredjedel (32 pct.) af respondenterne har svaret "ja".

Figur 4.8 Kunne du tænke dig at bo i bofællesskab med nogen på din egen alder, hvor alle har deres egen bolig, og hvor der er lokaler til fælles aktiviteter? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig, og som ikke allerede bor i bofællesskab. 2017. Procent.

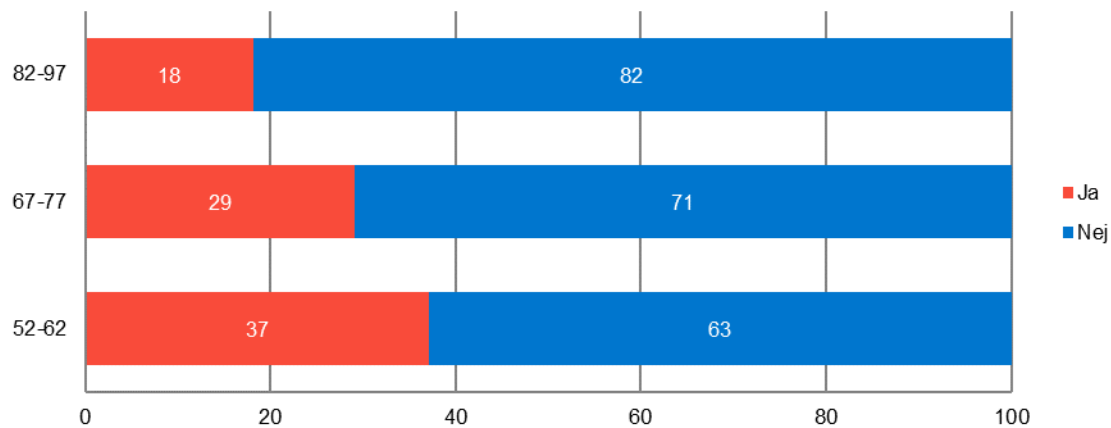
Anm.: N = 9.079.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Det er særligt kvinder, der godt kunne tænke sig at bo i bofællesskab (36 mod 27 pct. blandt mænd) (ej vist). Forskellen mellem kvinder og mænd er statistisk signifikant.

Særskilt for aldersgrupper finder vi desuden, at det særligt er respondenter i aldersgruppen 52-62-årige, der godt kunne tænke sig at bo i bofællesskab (37 pct.), jf. Figur 4.9. Andelen blandt de 67-77-årige og 82-97-årige er henholdsvis 29 og 18 pct. Andelen, der godt kunne tænke sig at bo i bofællesskab, er altså dobbelt så stor blandt de 52-62-årige som blandt de 82-97-årige. Alle tre parvise forskelle er statistisk signifikante.

Figur 4.9 Kunne du tænke dig at bo i bofællesskab med nogen på din egen alder, hvor alle har deres egen bolig, og hvor der er lokaler til fælles aktiviteter? Respondenter, der har svaret "ja" til at bo i enten ejer-, leje- eller andelsbolig, og som ikke allerede bor i bofællesskab. Særskilt for aldersgrupper. 2017. Procent.

Anm.: 52-62-årige: N = 4.285; 67-77-årige: N = 3.900; 82-97-årige: N = 894.

Forskellen i fordelingen på spørgsmålet "Kunne du tænke dig at bo i bofællesskab med nogen på din egen alder, hvor alle har deres egen bolig, og hvor der er lokaler til fælles aktiviteter?" mellem aldersgrupper er testet parvis med en χ^2 -test. Der er anvendt en grænse for statistisk signifikans på et 5-procents-niveau. Alle tre parvise forskelle er statistisk signifikante.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

5 Opsamling og konklusion

I denne rapport har vi analyseret og beskrevet boligsituation, flytteaktivitet og fremtidige boligønsker blandt den del af den danske befolkning, som er 52 år og derover. I analyserne har vi taget udgangspunkt i data fra Ældredatabasens 5. bølge indsamlet i 2017, men i enkelte analyser har vi desuden undersøgt udviklingen mellem 1997 og 2017 på baggrund af alle Ældredatabasens fem bølger.

De fleste danskere i alderen 52 år og ældre bor sammen med nogen, oftest deres partner. Der er dog betydelig variation i forhold til køn og alder. Kvinder og de ældste ældre er overrepræsenteret blandt dem, der bor alene. Hver tredje dansker i alderen 52 år og ældre bor i en almindelig ejerbolig, mens hver femte bor i en lejebolig, og ca. 6 pct. bor i en andelsbolig. De ældste (82-97-årige) bor oftere til leje end de yngre (52-77-årige).

De gennemsnitlige månedlige boligudgifter blandt respondenterne er på godt 5.000 kr. De månedlige boligudgifter, som danskere på 52 år og ældre har, varierer dog betydeligt på tværs af boligtype og alder. Dem, der bor i ejerbolig, bor billigst. De ældste ældre har også oftere billigere boligudgifter end de yngre ældre.

De voksne i alderen 52 år og ældre bliver oftest boende i den bolig, de har valgt tidligere i voksenlivet. Forskellene mellem aldersgrupper i at have været flyttet følger ikke et bestemt mønster, som tyder på en blanding af kohorte- og alderseffekter, formodentlig kombineret med forskellige faktorer, der påvirker flytteaktivitet, såsom privatøkonomi, helbred og familiesituation. Resultaterne tyder på, at de yngre respondenter (52-62-årige, kohorter født i 1960-65) har en noget mere mobil livsstil, hvad angår bolig: En tredjedel er flyttet inden for de seneste 10 år. Resultaterne tyder også på, at næsten halvdelen af de ældste respondenter er flyttet i deres 60'ere eller 70'ere. Respondenterne i den midterste aldersgruppe (67-77-årige) udgør dem, der mest tydeligt har haft deres boliger i lang tid.

I regressionsanalyser finder vi, at yngre alder, at være enlig (fraskilt eller enke/-mænd), at (p.t.) bo i en anden boligform end ejerbolig øger sandsynligheden for at være flyttet inden for de seneste 5 år. Den disponible indkomst er også svagt positivt associeret med sandsynligheden for at være flyttet.

Den klart hyppigst angivne grund til at have flyttet inden for de seneste 5 år er "for at få en mindre bolig". Dette resultat ligner det, man også har fundet i de tidligere danske undersøgelser (Gottschalk, Hansen & Jensen, 2007; Kristensen & Andersen, 2009). De primære årsager til flytning blandt de ældste, de 82-97-årige, adskiller sig på stort set alle punkter fra de øvrige aldersgrupper. Resultaterne tyder på, at den ældste aldersgruppes flytninger i høj grad drives af dalende funktionsevne og af helbredsmæssige årsager.

Selvom der retrospektivt set er en vis grad af flytteaktivitet blandt voksne i 60-80-årsalderen, er det kun et fåtal, der angiver, at de overvejer at flytte inden for de næste 5 år. Jo ældre man er, jo sjældnere overvejer man at flytte inden for de næste 5 år. Andelen i bestemte aldre, der overvejer at flytte inden for de næste 5 år, stiger dog tydeligt på tværs af Ældredatabasens bølger. Stigningen ses særligt mellem de seneste tre bølger (2007-2012-2017). Resultatet tyder på, at der er en overordnet tendens til, at flytteovervejelserne mindskes med alderen, men også at der er en kohorteeffekt, som gør, at en lidt større andel i hver ny kohorte har overvejelser om at flytte i det sene voksenliv.

I regressionsanalyser finder vi, at alt andet lige, yngre alder, at være fraskilt, at have dårligt helbred og at bo i en ejerbolig øger sandsynligheden for at overveje at flytte.

Kun få er interesseret i at flytte til sommerhuset eller til udlandet. Derimod er det ca. hver tredje respondent, der kunne tænke sig at flytte i et seniorbofællesskab. Det er særligt personer i aldersgruppen 52-62-årige, der godt kunne tænke sig at bo i bofællesskab.

Hvad betyder resultaterne for fremtidens boligbehov eller boligmarkedet i konteksten af den forandrede alderdom? Det ser ikke ud til, at danskere i alderen 52 år eller ældre er begyndt at markant tilpasse deres boligforhold efter nye manifestationer af det sene voksenliv eller efter den forventede længere levetid. De fleste ønsker stadig at blive boende i deres nuværende bolig, og der er mange, der også har boet i den i årtier. De fleste har heller ikke et økonomisk pres i forhold til at skifte til en billigere bolig, idet mange bor i ejerboliger og har relativt lave månedlige udgifter. Der er dog en mindre gruppe, der bor til leje, har høje boligudgifter kombineret med ingen udsigt til, at de ville blive lavere med årene, og som potentielt har udsigt til mange resterende leveår. De står også uden mulighed for at kapitalisere deres ejendom, hvis behovet opstod.

Vores resultat om, at der over tid dog er flere, der overvejer at flytte, er interessant. Resultatet tyder på, at i hver ny kohorte er der en større andel, som har overvejelser om at flytte i det sene voksenliv. Vores analyser tyder også på, at ældre, der bor i ejerboliger, har større sandsynlighed for at flytte til andre boligformer, og at det dels er de yngre ældre, dels dem, der har et dårligt helbred eller er (blevet) enlige, der flytter og overvejer at flytte.

Fremtidig forskning kunne med fordel undersøge flyttemønstre og udvikling over tid nærmere og analysere, hvorvidt denne udvikling afspejler kohortetypiske karakteristika, skiftende normer eller nye manifestationer af det sene voksenliv.

Vores analyser er deskriptive, og vi har set på hovedtræk i forhold til køn, alder og kohorter. Det implicerer, at vi ikke har kunnet tolke noget kausalt (om årsag og virkning) ud af de statistisk signifikante sammenhænge, vi har fundet i rapporten. Vi har alene kunnet sige noget om sammenhænge, fx om der er en sammenhæng mellem boligform og alder, og i så fald i hvilken retning sammenhængen går. De deskriptive analyser tillader os ikke at sige noget om, hvorfor sammenhængen ser ud, som den gør. Det er desuden værd at have in mente, at vi i tværsnitanalyserne som hovedregel har samlet aldrene (fødselskohorterne) i nogle få og forholdsvis brede aldersgrupper, nemlig i følgende tre grupper: 52-62-årige, 67-77-årige og 82-97-årige. Det har vi gjort af hensyn til datamaterialets størrelse. Det implicerer imidlertid, at grupperne internt kan være heterogene. Derudover er der uden tvivl en vis heterogenitet blandt den ældre befolkning, som er knyttet til andre faktorer såsom indkomst, uddannelse, socialt netværk og geografi. Det er vigtigt, at den fremtidige forskning om ældres boligsituation og flyttemønstre også ser på årsags- og virkningssammenhænge og belyser de ovennævnte faktorerers betydning.

Litteratur

- Danmarks Statistik (2018): *Flytninger internt i Danmark*. <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/befolkning-og-valg/flytninger/flytninger-internt-i-danmark>. Besøgt den 3. oktober 2018.
- Caro, F.G., C. Yee, S. Levien, A.S. Gottlieb, J. Winter, D.L. McFadden & T.H. Ho (2012): "Choosing Among Residential Options: Results of a Vignette Experiment". *Research of Aging*, 34(1), s. 3-33.
- Faulkner, D. (2007): "The older population and changing housing careers: Implications from housing provision". *Australasian Journal on Ageing*, 26(4), s. 152-156.
- Gottschalk, G., E.B. Hansen & K.B. Jensen (2007): "Får ældre det bedre af at flytte?". *Gerontologi*, 23(1), s. 4-7.
- Granbom, M. (2014): *Relocation and residential reasoning in very old age – Housing, health and everyday life*. Doctoral dissertation. Lund: Lund University.
- Hansen, E.B. & G. Gottschalk (2006): "What Makes Older People Consider Moving House and What Makes Them Move?". *Housing, Theory and Society*, 23(1), s. 34-54.
- Hill, K. & L. Sutton (2010): *Housing transitions: Older people's changing housing needs*. Loughborough: Centre for Research in Social Policy.
- Kjær, A.A., M.H. Poulsen & A. Siren (2016): *Respons og bortfald i ældredatabasen*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI-notat). Downloadet den 10.07.2018 fra: https://pure.sfi.dk/ws/files/616781/Notat_Respons_og_bortfald_i_ældredatabasen.pdf
- Kristensen, H. & H.S. Andersen (2009): *Befolkningens boligønsker*. København: Center for Bolig og Velfærd – Realdania Forskning.
- Lauritzen, H.H. (2014): *Ældres ressourcer og behov i perioden 1997-2012. Nyeste viden på baggrund af Ældredatabasen*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 14:10 (SFI-rapport).
- Perry, T.E. (2014): "Moving as a Gift: Relocation in Older Adulthood". *Journal of Aging Studies*, 31, s. 1-9.
- Sergeant, J.F., D.J. Ekerdt & R.K. Chapin (2010): "Older Adults' Expectations to Move: Do They Predict Actual Community-Based or Nursing Facility Moves Within 2 Years?". *Journal of Aging and Health*, 22(7), s. 1029-1053.
- Vasara, P. (2015): "Not ageing in place: Negotiating meanings of residency in age-related housing". *Journal of Aging Studies*, 35, s. 55-64.

**VIDEN I
VELFÆRD**

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD